

Nr 134.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till avlöningar till befattningshavare å lots- och fyrstaten m. m.; given Stockholms slott den 14 mars 1952.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

John Ericsson.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Enligt nuvarande avlöningssystem åtnjuter lotspersonalen vid sidan av den fasta lönen särskild ersättning för lotsning i form av andel i de avgifter sjöfarten har att erlægga för anlåtande av lots. Förslag framlägges om att detta samband mellan lotslöner och lotsavgifter skall upplösas och att lotsningsersättning i stället skall utgå av statsmedel enligt särskild taxa. Förslag framlägges också om förbättrad lönegradsplacering för lotspersonalen och om särskilda utbildningsarvoden till lotselever. Vidare föreslås att en fritidsreglering genomföres för viss personal vid lotsverket, innebärande att personalen tillerkännes fem fridygn per månad. De framlagda förslagen föranleda en anslagsuppräknings från 9 095 000 kronor till 14 097 100 kronor eller med 5 002 100 kronor.

Beträffande sjöfartsavgifterna föreslås att det nuvarande lotsavgiftssystemet med fem lotstaxor ersättes av ett system med en enda taxa. Vidare föreslås — med hänsyn till den förskjutning till statens nackdel, som inträtt i fråga om fördelningen mellan staten och sjöfarten av kostnaderna för lots- och fyrväsendet — att avgifterna höjas. Lotsavgifterna ha uppräknats med ca 40 procent och fyr- och båkavgifterna med 100 procent. Höjningarna skola provisoriskt genomföras fr. o. m. den 1 juli 1952. Innan avgifterna slutgiltigt ändras, bör ytterligare utredning ske beträffande eventuella lättnader för det mindre tonnaget m. m. I samband härmed bör en översyn av förordningen om fyr- och båkavgift företas.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och civildepartementen anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ericsson, *frågor angående anslag till avlöningar till befattningshavare å lots- och fyrstaten m. m.* samt anför därvid följande.

I. INLEDNING.

I årets statsverksproposition (X ht p. 58) har Kungl. Maj:t på min hemställan föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Lotsverket: Avlöningar till befattningshavare å lots- och fyrstaten för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 12 200 000 kronor. Jag torde nu få återkomma till hithörande frågor.

Från anslaget bestridas i första hand avlöningar till lots- och fyrpersonal samt personal å lotsverkets tjänstefartyg och andra båtar. Vidare utgå från anslaget vissa särskilda ersättningar till ifrågavarande personal.

Med stöd av Kungl. Maj:ts den 30 december 1947 givna bemyndigande tillkallade min företrädare i ämbetet den 21 februari 1948 fem utredningsmän¹ att utreda frågorna om storleken av sjöfartens bidrag till det statliga lots- och fyrväsendet, utformningen av lotstaxestystemet, lotspersonalens avlöningsförhållanden m. m.

I direktiven för utredningen framhölls att lotspersonalen enligt gällande avlöningssystem förutom fast lön äger rätt till andel i de avgifter, sjöfarten har att erlagga för anlåtande av lots. Dessa avgifter utgå enligt fem av Kungl. Maj:t med riksdagens bemyndigande fastställda taxor. Denna sammankoppling av lotsavgifterna med lotsarnas avlöningsvillkor medförde vissa olägen-

¹ Utredningsmännen voro överdirektören och chefen för sjökarteverket J. R. Edman, ordf., statskommissarien K. A. Lindbergson, ledamoten av riksdagens II kammare J. W. Mårtensson, byråchefen T. Schaffer och kaptenen T. S. H. Tamm.

heter. En av utredningens uppgifter skulle därför vara att finna en annan form för ersättning till lots för utfört lotsningsarbete. I samband härmed borde bl. a. också övervägas huruvida icke de med nuvarande avlöningssystem sammanhängande inkomstvariationerna lotsplatserna emellan kunde utjämnas. Utredningen skulle också ingå på frågan om lotspersonalens arbetstidsförhållanden. I fråga om sjöfartsavgifterna skulle utredningen avse dels möjligheterna att förenkla nuvarande lotstaxestystem, dels överväganden rörande storleken av lotsavgifterna och fyr- och båkavgifterna.

Utredningsmännen, som antogo benämningen 1948 års lotskommitté, ha den 28 december 1951 avgivit betänkande (stencilerat) angående lotslöner och lotsavgifter m. m. Förslaget är icke enhälligt; särskilt yttrande har avgivits av kommittéledamoten Tamm.

Över betänkandet ha yttranden avgivits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statskontoret, generaltullstyrelsen, riksräkenskapsverket, statens lönenämnd, statens sakrevision, kommerskollegium efter hörande av vissa handelskamrar, lotsstyrelsen, som överlämnat yttranden från samtliga lotsdirektörer m. fl., utredningen rörande arbete å s. k. obekvämt arbetstid, Tjänstemännens centralorganisation (TCO) efter hörande av lotsförbundet, Sveriges allmänna exportförening, Sveriges grossistförbund, Sveriges redareförening, Stockholms rederiförening, Sveriges segelfartygsförening, Föreningen Sveriges inrikessjöfart, Svenska hamnförbundet, Falsterbokanalsamarbetsnämnd, Södra Sveriges stuvareförbund och Svenska maskinbefälsförbundet.

Löneförhållandena för fyrpersonalen, personalen å tjänstefartygen samt båtpersonalen vid lotsplatserna ha granskats av 1949 års tjänsteförteckningskommitté och ha därefter varit föremål för förhandlingar mellan kommittén och vederbörande personalorganisationer. Förhandlingarna ha resulterat i en den 6 mars 1952 mellan parterna träffad överenskommelse, vars giltighet är beroende av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande.

II. LOTSPERSONALENS LÖNEFÖRHÅLLANDEN.

Nuvarande personalorganisation m. m.

I riket finnas f. n. 82 lotsplatser med sammanlagt 109 lotsuppassningsställen. Varje lotsplats har sitt bestämda lotsningsområde. Enligt den för lots- och fyrstaten upprättade personalförteckningen uppgår antalet ordinarie tjänster för lotspersonal till 444, nämligen 15 överlotsar i Ca 16, 22 lotsförmän i Ca 15, 18 lotsförmän i Ca 13, 28 lotsförmän i Ca 12, 291 lotsar i Ca 12 och 70 lotsar i Ca 11. Antalet icke-ordinarie lotsar uppgår till 108, varav 62 lotsar i Ce 11 och 46 i Ce 10. Utöver den egentliga lotspersonalen

finnes vid lotsplatserna också anställd särskild båtpersonal såsom båtstyrare i Ce 11, förste och andre motorskötare i Ce 11 respektive Ce 10 samt båtmän i Ce eller Cg 9.

De nu nämnda tjänsterna finnas upptagna i en av lotsstyrelsen upprättad personalstat för lotsplatserna. Utöver dessa befattningshavare anställes vid behov ytterligare personal, s. k. tillfälliga biträden, som personalförstärkning eller som ersättare för icke-ordinarie lotsar och båtpersonal. Vid de minsta platserna äro i allmänhet anställda endast en lotsförman och en icke-ordinarie lots, medan vid de största lotsplatserna antalet befattningshavare uppgår till över 20.

Lotspersonalen har icke reglerad arbetstid. Föreskrifter om personalens tjänsteåligganden finnas meddelade bl. a. i det av lotsstyrelsen den 17 maj 1935 utfärdade tjänstgöringsreglementet för lots- och fyrstaten. De viktigaste av personalens arbetsuppgifter äro följande.

I egenskap av förman skall överlots och lotsförman upprätthålla ordning och lydnad å lotsplatsen samt fördela arbetet bland personalen; han skall sålunda bl. a. för varje år uppgöra turlista beträffande den ordning i vilken lotsarna skola utgå till lotsning. Han handhar som uppbördsman lotsplatsens inventarieuppbörd och skall hålla tillsyn över tjänstebåtarna. Förmannen har vidare att föra lotsplatsens dagbok, vari skola införas lotsningar och därigenom influtna lotsavgifter. Förmannen skall vidare fördela lotsplatsen tillfallande lotsavgifter mellan statsverket och lotspersonalen. Å mindre och medelstora lotsplatser lotsar förmannen i regel i tur med lotsarna. Överlots intages icke i lotsningstur. Överlots är skyldig att biträda lotsdirektören med den allmänna tjänsten vid lotsverket. Vid behov plägar överlots vikariera för lotsinspektör.

Lotsningstjänsten ankommer i första hand på de ordinarie lotsarna. De äro dessutom ålagda prickingsskyldighet (färdigställande, utsättning, intagning och underhåll av prickar jämte förankringsmateriel). I lotspersonalens åligganden ingår jämväl att utöva viss bevakning av sjötrafiken vid kusterna ur militär synpunkt samt i tullhänseende.

Befattningar såsom icke-ordinarie lots ha inrättats för att i lotsningstjänst fullt utbildade personer skola finnas att tillgå vid behov. De icke-ordinarie lotsarna ha samma utbildning och kompetens som de ordinarie lotsarna. De äro emellertid icke berättigade att lotsa i tur med de ordinarie lotsarna och således icke berättigade till lotslott. Icke-ordinarie lots har därför som regel att befatta sig med lotsning allenast då han tjänstgör som vikarie för ordinarie lots eller då han är förordnad att bestrida göromål, som eljest ankomma på ordinarie lots. I den mån de icke-ordinarie lotsarna ej tagas i anspråk för lotsningstjänst skola de fullgöra båt- och vakttjänst i likhet med båtmännen.

Rekrytering av lotspersonal sker genom antagning av lotsaspiranter vid de olika lotsplatserna. För antagning till lotsaspirant kräves vid de flesta platserna styrmansexamen och i övriga fall skepparexamen av 1:a klass. Vidare skall vederbörande ha fullgjort värnpliktig åliggande första tjänstgöring. När lotsaspiranten anses därtill kompetent, må han avlägga lots-

examen, som förrättas av vederbörande lotsdirektör eller lotsinspektör. Om han godkännes, utfärdas för honom styrsedel, som i allmänhet är begränsad till lotsning av mindre fartyg. När aspiranten anses kompetent att på eget ansvar lotsa fartyg av den storleksordning som farlederna inom lotsplatsens lotsningsområde medgiva, utfärdas för honom full styrsedel. Utbildningen är då avslutad och aspiranten benämnes lotsaspirant med lotskompetens. Utbildningstiden varierar från ett halvår till i några fall 2 à 3 år.

Enligt tjänstgöringsreglementet är lotsaspirant utan lotskompetens skyldig att, då så erfordras, tjänstgöra såsom båtman vid vederbörande lotsplats. Lotsaspirant med lotskompetens är på motsvarande sätt skyldig att tjänstgöra antingen i icke-ordinarie lotsbefattning eller såsom vikarie för lots.

I allmänhet innehar den till en lotsplats hörande lotspersonalen kompetens allenast för sin egen lotsplats, vilket medför att personalen vanligen icke kan förflyttas från en lotsplats till en annan och att befordran till ordinarie tjänst sålunda regelmässigt kan ske allenast vid egen lotsplats.

Utöver lön i vederbörande lönegrad äger den ordinarie lotspersonalen (överlots, lotsförman och lots) åtnjuta lotslott. Denna utgår av lotsplats tillkommande lotspenningar, d. v. s. de avgifter som sjöfarten jämlikt särskilda taxor har att erlägga för lotsning, och må för den vid lotsplatsen tjänstgörande personalen sammanlagt icke överstiga 35 procent av dessa. Återstoden av lotspenningarna inlevereras till statsverket. Lotslott tillkommer också icke-ordinarie befattninghavare, som innehar vikariatslöneförordnande å lotslottberättigad tjänst eller som förordnats att mot vikariatslön bestrida göromål, förenade med sådan tjänst. Övrig lotsande personal är däremot icke berättigad till lotslott. Därest emellertid vid ledigheter för den ordinarie personalen eller vid hög arbetsbelastning icke-ordinarie lots eller annan förordnas att mot vikariatsersättning uppehålla med rätt till lotslott förenad tjänst eller att bestrida göromål, förenade med dylik tjänst, äger han, utöver författningsenlig lön, under förordnandetiden uppbära s. k. lotslotsersättning. Denna bestrides av anslagsmedel och utbetalas till den som utfört lotsningen med belopp motsvarande en fjärdedels eller efter viss tids längre förordnande tre fjärdedels lotslott. Utöver lotslott och lotslotsersättning äger lotspersonalen (såväl ordinarie som icke-ordinarie) åtnjuta från sjöfarten utgående ersättningar och förmåner för biträde av kronolots. Grundläggande bestämmelser om lotslott m. m. återfinnas i 36 § statens allmänna avlöningsreglemente (Saar) och 25 § tilläggsbestämmelserna till detta. I kungörelse den 15 juni 1939 (nr 449) äro meddelade särskilda bestämmelser angående lotspersonalens andel i lotspenningar. Härjämte har lotsstyrelsen med stöd av 36 § Saar utfärdat bestämmelser angående lotslotsersättning under ledighet i vissa fall. Närmare bestämmelser om från sjöfarten utgående ersättningar och förmåner för biträde av kronolots finnas meddelade i förordningen den 4 juni 1937 (nr 330)

angående lotsverket (lotsförordningen). Slutligen må nämnas att särskilda bestämmelser om storleken av A- och B-avdrag gälla för ordinarie lotspersonal (27 § Saar). Lots, som åtnjuter ledighet med nyssnämnda avdrag eller med C-avdrag äger dock icke rätt till lotslott. Däremot äger till lotslott och lotslottersättning berättigad personal uppbära dessa ersättningar under semester och under ledighet i vissa fall med oavkortad lön. Lotspersonalen vid vissa lotsplatser åtnjuter enslighetstillägg, varierande mellan 96 och 276 kronor för år (34 § Saar).

Lotsaspirant åtnjuter i denna sin egenskap icke någon avlöning och är således icke att betrakta som aspirant i avlöningsreglementets bemärkelse. Utbildning till lots sker på egen bekostnad i den mån icke under utbildningstiden avlönad anställning vid lotsplatsen t. ex. som båtman kan erhållas. Inkallas lotsaspirant till tjänstgöring utan att erhålla någon i personalstaten upptagen befattning (tjänstgöring såsom tillfälligt biträde), skall han antagas till extra tjänsteman i Cg 7. Efter tolv månaders väl vitsordad tjänstgöring må vederbörande placeras i Cg 9. Förordnas lotsaspirant, som nu avses, att uppehålla lotsbefattning eller att bestrida göromål som eljest ankomma å ordinarie lots, uppbär han alltså lön såsom extra tjänsteman i lönegrad Cg 9 (Cg 7) samt dessutom vikariatsersättning och lotslottersättning.

Tillfälligt biträde, som ej är lotsaspirant, erhåller daglön enligt löneplan, fastställd av lotsstyrelsen. Daglönen motsvarar ungefär lön jämte rörligt tillägg i löneklass 7. Vid vissa lotsplatser har emellertid lotsstyrelsen på grund av rekryteringssvårigheter måst medgiva en högre daglön.

Den ordinarie lotspersonalen har med hänsyn till rätten till lotslott förmånligare pensionsvillkor än andra statliga befattningshavare i motsvarande lönegrader (34 respektive 23 § i gällande tjänste- och familjepensionsreglementen). Bestämmelserna innebära, att pensionen utgår som om vederbörande tjänsteman varit placerad i lönegrad med nummer, som med två enheter överstiger numret å den lönegrad i vilken hans tjänst är placerad.

Nytt avlöningssystem för lotspersonalen m. m.

Lotskommittén uttalar att erfarenheter från den tidigare utvecklingen av lotspersonalens lönefråga haft viss betydelse för kommitténs ställningstagande. Med hänsyn härtill har lämnats en redogörelse för tidigare avlöningsbestämmelser och reformförslag m. m. Beträffande denna redogörelse torde jag emellertid få hänvisa till kommitténs betänkande.

Det nuvarande lotsavgiftssystemet har enligt kommittén två uppgifter att fylla, nämligen dels att vara ett instrument för avvägning av lotspersonalens

inkomster, dels att utgöra en grund för de avgifter, sjöfarten har att erlægga till lotsväsendet. Uppenbart är, fortsätter kommittén, att, då det gäller att bereda lotspersonalen skälig ersättning för utfört arbete, hänsyn måste tagas till helt andra faktorer än vid avvägningen av sjöfartens avgiftsbörda. Enligt kommittén har den nuvarande sammankopplingen av lotsavgifts- och avlöningssystem medfört åtskilliga nackdelar, vilka bl. a. uppmärksamats av riksdagens revisorer i deras den 15 december 1946 avgivna berättelse. Kommittén anser, att en rationell lösning av avgifts- och avlöningsfrågorna icke kan erhållas utan att lotspenningarna frikopplas från personalens avlöning villkor. En dylik omläggning av systemet är enligt kommittén så mycket mer påkallad, som kommittén föreslår, att de avgifter, sjöfarten har att erlægga för utfört lotsningsarbete skola höjas.

Kommittén är av den uppfattningen, att lotspersonalen även i fortsättningen vid sidan av den fasta lönen bör åtnjuta särskild ersättning för utfört lotsningsarbete. Med hänsyn till lotsningstjänstens karaktär måste det vara önskvärt, att lotsen har ett ekonomiskt intresse att vara verksam. Ett borttagande av den stimulansfaktor, som den särskilda ersättningen innebär, skulle, uttalar kommittén, helt naturligt minska lotsarnas intresse för lotsning under besvärliga förhållanden, då sjöfarten mest är i behov av lotsbiträde. Med hänsyn till att lotsningstjänstens omfattning vid de olika lotsplatserna är mycket varierande bidrager den särskilda ersättningen också till att skapa en rättvis avvägning av inkomsterna och löser därmed även bäst frågan om kompensation åt lotsarna för avsaknaden av reglerad arbetstid.

Vad härefter angår förhållandet mellan fast lön och rörlig ersättning, erinrar kommittén, att enligt utredningsdirektiven särskilt borde övervägas huruvida icke de med nuvarande lotslottssystem sammanhängande betydande inkomstvariationerna lotsplatserna emellan i viss mån kunde utjämnas. För utrönande härav har kommittén gjort en undersökning rörande inkomstförhållandena vid lotsplatserna.

Undersökningen utvisar att lotslotternas storlek varierar avsevärt mellan de olika lotsplatserna. Under år 1950 uppgick sålunda den högsta lotslotten till 11 925 kronor (Trelleborgs lotsplats) och den näst högsta till 9 795 kronor (Malmö lotsplats). Den lägsta lotslotten utgjorde 65 kronor (Väderöarnas lotsplats) och den näst lägsta 114 kronor (Burgsviks lotsplats). Vid 9 lotsplatser uppgick lotslotten till belopp mellan 5 000 och 8 000 kronor och vid 48 platser till belopp mellan 1 000 och 5 000 kronor. För närmare kännedom om det av kommittén framlagda undersökningsresultatet, vilket redovisats i ett antal sammanställningar, får jag hänvisa till betänkandet (bil. 4—6).

Kommittén framhåller, att särskilt lotsarna vid de mindre lotsplatserna framstå såsom missgynnade i inkomsthänseende. Vid dessa platser, där

lotsningsfrekvensen är låg, uppgår inkomsten av lotslott ofta endast till obetydliga belopp. Genom att lotsarna, då de icke tagas i anspråk för lotsning, äro upptagna av vakthållning, utkik, arbeten å lotsplatsen m. m. äro de emellertid även här ofta starkt bundna av tjänsten. Lotskommittén finner, att den gjorda utredningen styrker behovet av en inkomstutjämnning, men framhåller att det icke är möjligt att åstadkomma en löne reglering i önskad riktning med bibehållande av gällande lönegrader och med allenast en omkonstruktion av systemet för särskild ersättning för utfört lotsningsarbete. Där lotsningsfrekvensen är låg, kan ett system med rörlig ersättning icke tillföra lotsarna nämnvärd inkomst. Kommittén anser därför, att den härvidlag enda framkomliga vägen är att tillerkänna personalen högre fast lön.

I fråga om de *ordinarie lotsarna*, vilka nu äro placerade i olika lönegrader (Ca 11 eller Ca 12) allt efter lotsplatsernas storlek, föreslår kommittén en enhetlig lönegrads placering och anför till stöd härför bl. a. följande.

Behovet av en lönedifferentiering för de ordinarie lotsarnas del tillgodoses för närvarande på två skilda vägar, nämligen dels genom att den fasta lönen utgår efter två olika lönegrader och dels genom lotslotten. Genom det system för rörlig ersättning för lotsning, som kommittén föreslår, bliva lotsarna på platser med livlig lotsningsfrekvens tillfullo kompenserade för det där mera krävande arbetet. Något skäl att dessutom tillerkänna dessa lotsar högre fast lön än andra föreligger ej. Tvärtom skulle en dylik differentiering av lotsbefattningarna å olika lönegrader minska möjligheterna att åstadkomma en sådan inkomstutjämnning platserna emellan, som enligt direktiven bör eftersträvas. Att tillämpa olika lönegrader för lotsbefattningar allteftersom krav uppställas på styrmans- eller skepparexamen förefaller knappast motiverat. Framhållas må, att den nuvarande differentieringen i två lönegrader icke sammanfaller med indelningen av lotsplatserna efter kompetenskrav i fråga om nautisk examen.

Kommittén föreslår, att de ordinarie lotsarna hänföras till lönegrad Ca 15 och förmenar, att lotsarna då erhålla en inkomst, som — i förening med särskild ersättning för lotsningsarbete — kan anses skälig med hänsyn till kompetenskrav, utbildning, arbetsuppgifternas art och omfattning samt det med tjänsten förenade ansvaret.

I fråga om *överlots' och lotsförmans avlöningsförmåner* uttalar kommittén, att nuvarande ordning med rätt för dessa tjänstemän till lotslott även då de icke äro intagna i lotsningstur bör bibehållas. Härigenom erhålles en differentiering i lönehänseende mellan befattningshavarna. Kommittén menar, att en differentiering även bör komma till stånd, när det gäller den fasta lönen, eftersom de med förmanskapet förenade speciella arbetsuppgifterna äro av olika karaktär vid de skilda lotsplatserna. En dylik skillnad i lönehänseende bör, framhåller kommittén, göras med beaktande av främst personalens storlek, antal upppassningsställen, lotsningsfrekvens m. m. Kommittén föreslår, att befattningarna som överlots placeras i Ca 18 eller Ca 19

och befattningarna som lotsförman i Ca 16 eller Ca 17. Enligt kommittén böra de nya tjänsterna fördelas på följande sätt vid de olika lotsplatserna. Inom parentes angivas de nuvarande lönegradsplaceringarna.

Överlots Ca 19

Luleå	(Ca 16)
Bredskär	(Ca 16)
Härnösand	(Ca 16)
Sundsvall	(Ca 16)
Lilljungfrun	(Ca 16)
Gävle	(Ca 16)
Sandhamn	(Ca 16)
Stockholm	(Ca 16)
Mälaren	(Ca 16)
Oxelösund	(Ca 16)
Kalmar	(Ca 16)
Öresunds s:a	(Ca 15)
Malmö	(Ca 16)
Hälsingborg	(Ca 16)
Vinga	(Ca 16)
Göteborg	(Ca 16)

S:a lotsplatser 16

Överlots Ca 18

Kalix	(Ca 15)
Rönnskär	(Ca 15)
Ursviken	(Ca 15)
Örnsköldsvik	(Ca 15)
Hudiksvall	(Ca 15)
Svartklubben	(Ca 15)
Furusund	(Ca 15)
Dalarö	(Ca 15)
Landsort	(Ca 15)
Norrköping	(Ca 15)
Arkö	(Ca 15)

Idö	(Ca 15)
Oskarshamn	(Ca 15)
Aspö	(Ca 15)
Limhamn	(Ca 15)
Landskrona	(Ca 15)
Öresunds n:a	(Ca 15)
Halmstad	(Ca 15)

S:a lotsplatser 18

Lotsförman Ca 17

Ratan	(Ca 13)
Järnäs	(Ca 15)
Ulvö	(Ca 13)
Gåsholma	(Ca 13)
Öregrund	(Ca 13)
Arholma	(Ca 12)
Söderarm	(Ca 13)
Visby	(Ca 13)
Färösund	(Ca 13)
Slite	(Ca 12)
Häradskär	(Ca 12)
Skäggenäs	(Ca 13)
Gökalv	(Ca 13)
Karlshamn	(Ca 13)
Sölvesborg	(Ca 13)
Åhus	(Ca 15)
Ystad	(Ca 13)
Trelleborg	(Ca 13)
Råå	(Ca 13)
Varberg	(Ca 13)
Marstrand	(Ca 13)

Lysekil	(Ca 13)
Smögen	(Ca 15)
Väderöarna	(Ca 12)
Nordkoster	(Ca 13)

S:a lotsplatser 25

Lotsförman Ca 16

Salmis	(Ca 12)
Töre	(Ca 12)
Romelsö	(Ca 12)
Bjuröklubb	(Ca 12)
Stocka	(Ca 12)
Fagervik	(Ca 12)
Sävösund	(Ca 12)
Kyllej	(Ca 12)
Ronehamn	(Ca 12)
Burgsvik	(Ca 12)
Klintehamn	(Ca 12)
Stedsholmen	(Ca 12)
Kråkelund	(Ca 12)
Figeholm	(Ca 12)
Påskallavik	(Ca 12)
Mönsterås	(Ca 12)
Bergkvara	(Ca 12)
Långören	(Ca 12)
Simrishamn	(Ca 12)
Falkenberg	(Ca 12)
Uddevalla	(Ca 12)
Käringön	(Ca 12)
Havstensund	(Ca 12)

S:a lotsplatser 23

De icke-ordinarie lotsarna äro nu placerade i Ce 10 eller Ce 11 d. v. s. en lönegrad under ordinarie lots å lotsplatsen ifråga. Kommittén föreslår, att dessa lotsar, vilka utgöra en i och för sig nödvändig reservkader för lotsningstjänsten, framdeles benämnas *reservlotsar* och att de liksom de ordinarie lotsarna erhålla en enhetlig lönegradsplacering. Enligt kommitténs mening böra de placeras i lönegraden Ce 13. Den föreslagna extra-ordinarie anställningen bör som regel föregås av en prövotid på förslagsvis ett år, då befattningshavaren i fråga bör vara anställd som aspirant i Cf 11.

Lotskommittén föreslår härjämte att möjligheter skola finnas att inrätta extra ordinarie lotstjänster i Ce 15. Dessa tjänster äro avsedda att ersätta nuvarande anordning med vikariatslöneförordnanden att bestrida göromål, som eljest äro förenade med ordinarie lotstjänst. Enligt kommittén skall innehavare av dylik tjänst i motsats till reservlotsarna endast i fråga om anställningsformen skilja sig från de ordinarie lotsarna. Kommittén har sålunda förutsatt att innehavare av lotstjänst i Ce 15 i förekommande fall skall åtnjuta reducerat A- och B-avdrag liksom den ordinarie lotspersonalen.

Kommittén förutsätter, att vederbörande befattningshavare i den nya lönegraden skall erhålla motsvarande löneklassplacering som i den nuvarande lönegraden. Kommittén föreslår därför, att lönegradsuppflyttningen för lotspersonalen förbindes med en särskild föreskrift, att löneklassplaceringen i den högre lönegraden skall så bestämmas, som om vederbörande tjänsteman varit placerad i sistnämnda lönegrad redan vid tjänstetillträdet och omräkning av löneturen skett enligt övergångsbestämmelserna vid 1947 års löne reglering.

Den särskilda ersättningen för lotsningsarbetet, som skall utgå enligt kommitténs förslag, föreslås skola benämnas *lotsningsersättning*. Ersättningen skall uppbäras från staten och ej tillfalla den lotsande personligen utan — i likhet med vad som nu sker beträffande lotspersonalens andel i inflytande lotspenningar — fördelas bland personalen. Ersättningen bör enligt kommittén vara avvägd på ett sådant sätt, att den i förening med den fasta lönen giver personalen en ur olika synpunkter skälig inkomst samtidigt som en i möjligaste mån rättvis värdesättning sker av lotsningsprestationen. Kommittén har övervägt olika grunder för lotsningsersättningens bestämmande men funnit, att därvidlag icke lämpligen böra ifrågakomma andra faktorer än den lotsade väglängden samt fartygets storlek. Såsom mått å fartygsstorleken bör användas fartygets nettodräktighet, som är en i Sverige allmänt antagen grund för beräkning av fartygs avgiftsplikt. Det ökade ansvar, som är förenat med lotsning av större fartyg, bör komma till uttryck vid avvägande av lotsningsersättningen och kommittén föreslår fördenskull att fartygen indelas i 6 storleksgrupper, nämligen 1) högst 500 ton, 2) 501—1.500 ton, 3) 1.501—3.000 ton, 4) 3.001—5.000 ton, 5) 5.001—8.000 ton samt 6) 8.001 ton och däröver.

Kommittén erinrar om att lotspenningar f. n. utgå enligt dels fem olika, vid lotsförordningen fogade taxor, dels ock vissa särskilda taxor för Öresundslotsning. Enligt kommitténs mening bör för bestämmande av lotsningsersättning i fortsättningen endast finnas en taxa. Till stöd härför har anförts i huvudsak följande.

Införandet av ett flertal taxor sammanhängande med att lotsarna, då gällande lotstaxesytem tillkom, ännu icke kommit i åtnjutande av någon fast lön å stat. Genom att tillämpa olika taxor avsågs att åstadkomma en skälig

inkomststävning lotsplatserna emellan. Sålunda synas lotsplatser med endast ett fåtal lotsningar per år regelmässigt ha erhållit högre lotstaxor än lotsplatser med hög lotsningsfrekvens. Med den nu föreslagna höjningen av den fasta lönen finnes icke längre fog för ett dylikt system. I viss utsträckning har taxesättningen skett ur synpunkten att söka gradera lotsningarna med hänsyn till svårigheten på så sätt, att lägre taxa — ehuru icke alltid konsekvent — tillämpats för inomskärsleder än för leder, som börja eller sluta i öppen sjö. Emellertid är det många andra omständigheter än lotsledens belägenhet, som inverka på en lotsnings svårighet. Enligt kommitténs uppfattning är det praktiskt ogörligt att genom tillämpning av olika taxor komma till ett rättvist resultat i fråga om den ersättning som med hänsyn till lotsningarnas olika svårighetsgrad skäligen bör tillkomma personalen. Överhuvud synes systemet med olika taxor å ersättningen för utfört lotsningsarbete ägnat att skapa missämja de skilda lotsplatserna emellan.

I syfte att erhålla underlag för upprättande av taxa för lotsningsersättning har kommittén införskaffat uppgifter rörande samtliga lotsningar under åren 1938 och 1948. Av de införskaffade uppgifterna ha framgått dels den vägsträcka varje lotsning avsett och dels vilken av förenämnda sex tontalsgrupper de lotsade fartygen tillhört. På grundval av inkomna uppgifter och sedan provdebiteringar vidtagits har kommittén upprättat förslag till taxa å lotsningsersättning. Förslaget torde som *bilaga 1* få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende. Rörande taxans konstruktion har kommittén lämnat följande redogörelse.

Taxan grundar sig på viss ersättning per latitudminut för lotsning av fartygen, indelade i de sex tontalsgrupperna. Den är i likhet med nuvarande lotstaxor fallande, så att vid längre lotsningar ersättningen per latitudminut är mindre än vid kortare lotsningar. Degressionen, som i huvudsak överensstämmer med den i lotstaxorna förekommande, har baserats på matematiskt härledda koefficienter för de olika distansgrupperna. Koefficienterna finnas angivna i andra kolumnen av bilagan. De i taxan upptagna distansgrupperna överensstämma helt med den indelning, som återfinnes i de nuvarande lotstaxorna och som kommittén ej funnit anledning frångå. Grundbeloppen för lotsningsersättningen inom de olika tonnagegrupperna ha efter skälighetsprövning fastställts till respektive kronor 2: 25, 3: 70, 4: 95, 6: —, 6: 85 och 7: 50. I taxan finnas dessa belopp angivna över kolumnhuvudena för de särskilda tontalsgrupperna. Beloppen för lotsningsersättning inom de olika distansgrupperna ha erhållits genom att multiplicera nyssnämnda grundbelopp med vederbörande koefficienter. Som exempel på hur degressionen verkar må anföras, att beloppet för lotsningsersättning vid 71—75 latitudminuter är ungefär 20 procent av det belopp, som skulle ha erhållits, om taxan icke varit degressiv utan samma ersättning utgått per latitudminut utan avseende å den lotsade vägens längd. I en not till taxan har givits en regel för beräkning av lotsningsersättning i de fall den lotsade sträckan överstiger 75 latitudminuter. De över kolumnhuvudena utsatta beloppen liksom kolumnen med koefficienterna tillhöra icke taxan utan ha intagits i bilagen allenast såsom upplysning rörande taxans uppbyggnad.

Lotsningsersättningen bör, uttalar kommittén, beräknas enligt den sålunda föreslagna taxan i samtliga fall, då lotspenningar nu utgå enligt gällande fem vid lotsförordningen fogade taxor eller enligt de särskilda taxorna för Öresundslotsningen.

Kommittén berör härefter några specialfall, där ersättning för lotsningsarbete utgår. Enligt nuvarande avlöningssystem åtnjuter personalen 35 procent även av lotspenningar, som erlagts för fartyg som har att erlägga lotsavgift utan att lots anlåtats. Kommittén framhåller, att personalen vid några lotsplatser härigenom tillföres betydande lotslotter utan däremot svarande lotsningsarbete, något som enligt kommitténs mening icke kan anses rimligt. De fartyg varom nu är fråga böra emellertid enligt kommittén allt framgent erlägga lotspenningar och måste därför hållas under uppsikt av personalen. Med hänsyn härtill synes skäligt, att denna även i fortsättningen tillerkännes viss ersättning för sådana fartyg. Kommittén föreslår, att i dessa fall lotsningsersättning beräknas för två latitudminuter oavsett den väglängd, för vilken lotspenningar beräknas. — Jämlikt 30 § 3 mom. lotsförordningen skola i vissa fall — exempelvis då fartyg ingår till svensk hamn för reparation, utrustning eller proviantering — erläggas allenast halva lotspenningar, trots att lots anlåtats. Sådan halvering förekommer ock jämlikt 30 § 4 mom. b) lotsförordningen efter visst antal resor. I sådana fall får lotspersonalen nu vidkännas en mot nedsättningen av lotspenningarna svarande inkomstminskning, ehuru lotsningsarbetet varit lika eller i vissa fall mera betungande och tidsödande än då fulla lotspenningar debiteras. Enligt kommittén bör personalen icke bliva sämre ställd genom dylika, av särskilda skäl medgivna lättnader i sjöfartens avgiftsplikt. Kommittén föreslår därför, att lotsningsersättning i de nu avsedda fallen skall utgå med oducerat belopp. Däremot bör enligt kommittén vid beräkning av lotsningsersättning, då lotsbiträde lämnas vid bogsering av fartyg, tillämpas samma beräkningsgrunder, som nu gälla i fråga om lotspenningar (30 § 5 mom. 1 och 2 st. lotsförordningen). För de i ett bogsersätt ingående fartyg, för vilka endast beräknas halva lotspenningar, bör sålunda utgå endast halv lotsningsersättning. Likaså bör lotsningsersättning beräknas endast med halva beloppet, när fartyg, utan att bogsering äger rum, går under ledning av därom anmodad lots, som befinner sig å annat av honom lotsat fartyg (30 § 6 mom. lotsförordningen).

Enligt vad som framgår av det tidigare sagda har den icke-ordinarie lotsande personalen jämfört med den ordinarie nu en sämre ställning med avseende å den särskilda ersättningen för utfört lotsningsarbete. Kommittén framhåller, att då systemet med lotslottersättning infördes, år 1937, tillämpades mera restriktiva regler för beräkning av vikariatsersättning och att i överensstämmelse härmed lotslottersättningen ansågs böra ut-

gå med ett i förhållande till lotslotten reducerat belopp. Kommittén konstaterar, att enligt nu gällande avlöningsreglemente vikariatsersättning utgår efter i stort sett gynnsammare grunder. Då dessutom av principiella skäl likställighet synes böra råda mellan samtliga de befattningshavare, som utföra lotsningsarbete, anser kommittén att i fortsättningen någon nedsättning icke bör ifrågakomma beträffande lotsningsersättningen för de befattningshavare, som vikariera å eller bestrida göromål förenade med lots-tjänst. Som ett ytterligare skäl för denna ståndpunkt anger kommittén, att föreliggande rekryteringssvårigheter beträffande lotspersonal torde ha sin grund i bl. a. angivna förhållanden.

Kommitténs förslag beträffande den särskilda ersättningen för lotsning innebär, att vid respektive lotsplats intjänad lotsningsersättning jämte viss annan ersättning (motsvarande nuvarande väntpenningar) fördelas bland personalen i lotsningstjänst — även den icke-ordinarie — i form av lots-lotter. Till lotslotsberättigad befattningshavare skall vidare liksom nu under semester och under ledighet i vissa fall utgå ersättning motsvarande lotslotten, s. k. lotslotsersättning. Enligt kommitténs mening böra detaljbestämmelser angående beräkning av lotsnings- och väntersättning samt personalens rätt till andel däri intagas i en särskild författning. Kommittén har i anslutning härtill framlagt förslag till dels erforderliga ändringar i 27 och 36 §§ Saar och 25 § tilläggsbestämmelserna till Saar, dels ock kungörelse angående lotslott till lotspersonalen m. m. Förslaget till kungörelse torde såsom *bilaga 2* få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende.

För att närmare belysa innebörden av den föreslagna löneregleringen har lotskommittén med utgångspunkt från lotsningsfrekvensen och in-flutna lotspenningar under 1938 och 1948 uppgjort en jämförelse mellan lotspersonalens inkomstförhållanden enligt nuvarande lönesystem och enligt det föreslagna. De framkomna resultaten ha redovisats i ett antal sammanställningar (bil. 4, 5 och 8 i betänkandet). De två första bilagorna ut-visa förändringen i den enskilde lotsens avlöningsförhållanden, medan bil. 8 anger lotsplatsernas och lotsbefattningarnas fördelning å olika in-komstgrupper. Utredningen konstaterar att dess förslag medför en viss inkomstutjämning och i stort sett förbättrade avlöningsvillkor. Förslaget torde emellertid också medföra inkomstminskningar; i ett par fall av ganska betydande omfattning, något som sammanhänger med att den särskilda ersättningen för lotsning regelmässigt blir mindre vid tillämpning av kommitténs taxeförslag än nu. Kommittén anför bl. a. följande.

Den föreslagna löneregleringen medför för lotsarna vid de lotsplatser, där personalen nu är sämst ställd i inkomsthänseende, genomgående en ej obetydlig förbättring av inkomstläget, medan vid sådana lotsplatser, där inkomstförhållandena äro mera gynnsamma, förbättringarna i allmänhet bliva mindre eller helt utebliva. För år 1938 utvisa samtliga lotsplatser en

inkomstökning med undantag för Söderarms lotsplats, där personalen genom löneregleringen skulle få vidkännas en inkomstminskning. Inkomsten av lotslott vid sistnämnda lotsplats härrör emellertid i det närmaste helt från fartyg, som ej anlitat lots men för vilka lotspenningar erlagts. Enär det icke som tidigare sagts kan anses rimligt att personalen åtnjuter lika stor inkomst för dylika fartyg som då lotsning verkstälts, har såsom framgår av det föregående föreslagits en begränsning av lotsningsersättningen i dessa fall. För år 1948 förekommer minskad inkomst — förutom vid Söderarm — vid ytterligare några lotsplatser. Dessa platser ha emellertid, såsom en jämförelse mellan tablåerna för åren 1938 och 1948 utvisar, haft en avsevärt högre inkomst av lotsning under år 1948 än under år 1938. Detta sammanhänger med vissa, av det senaste världskriget orsakade förändringar med avseende å sjöfartsförhållandena. Även om lotsningsarbetet vid ifrågavarande lotsplatser under år 1948 var av väsentligt större omfattning i jämförelse med vad fallet var under förkrigsåren, kan dock icke inkomststegringen anses stå i rimlig proportion till merarbetet. En viss beskärning av inkomsterna vid dessa platser är därför befogad. Efter en återgång till mera normala sjöfartsförhållanden skulle en jämförelse mellan nuvarande och föreslaget lönesystem för dessa lotsplatser utfalla på ett helt annat sätt. I den tablå, vari inkomst av lotsning beräknas med utgångspunkt från 1938 års lotsningsfrekvens, förekomma sålunda icke några inkomstminskningar vid lotsplatserna ifråga. En viss normalisering av förhållandena har för övrigt efter år 1948 redan inträtt vid några av dessa platser.

Kommittén har också — med utgångspunkt från 1948 års lotsningsfrekvens — undersökt löneregleringens verkan för reservlotsarnas del, d. v. s. den personal, som nu vid lotsning erhåller s. k. lotslotsersättning (bil. 9 i betänkandet). Vid de 24 lotsplatser, som undersökningen omfattar, förekommer endast ett fall där vederbörande får vidkännas en inkomstminskning. I övrigt förekomma inkomstökningar. Storleken av dessa är givetvis beroende av om vederbörande enligt nuvarande system åtnjuter lotslotsersättning med $\frac{3}{4}$ eller med $\frac{1}{4}$. I det förra fallet varierar inkomstökningen från 669 till 3 193 kronor och i det senare från 973 till 7 446 kronor.

Av de nu nämnda bilagorna torde den med beteckningen nr 8 få såsom *bilaga 3* fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende. För närmare kännedom om de övriga får jag hänvisa till betänkandet.

Kommittén erinrar om att det av kommittén framlagda förslaget om en fritidsreglering kan medföra en utökning av den lotsande personalen, varigenom den vid lotsplatsen intjänade lotsningsersättningen kan komma att fördelas på flera. Detta bör enligt kommittén göra personalen angelägen tillse, att icke flera befattningshavare med lotsutbildning anställas än som är nödvändigt.

Kommittén har slutligen berört frågan om lotsningsersättningens anpassning efter förändringar i löneläget och i penningvärdet och uttalar, att ersättningstaxan, som är avvägd med hänsyn till 1951 års löneläge för

statstjänstemännen, icke bör omräknas i samband med varje förändring av löneläget. Det bör beaktas att lotsningsersättningen i och för sig är rörlig. Förändringar med avseende å lotsningsfrekvensen och sammansättningen av det tonnage, som betjänar sig av lots, medföra således ständiga variationer i inkomstförhållandena. En omprövning av taxan bör därför äga rum endast efter mera betydande förändringar i penningvärdet.

Vad beträffar lotspersonalens *pensionsförhållanden* vid ett genomförande av kommitténs förslag uttalar kommittén, att frågan huruvida framdeles hänsyn skall tagas till lotslotten vid bestämmande av personalens pensionsunderlag torde komma att prövas av 1951 års pensionsutredning. Kommittén anser sig därför icke böra framlägga något förslag i detta ämne utan inskränker sig till att anmärka att de nya lönegraderna för lotspersonalen genomgående giva ett pensionsunderlag, som icke är lägre än det för närvarande gällande.

Yttranden.

Alla remissinstanser äro eniga om att en förbättrad löneställning för lotspersonalen är välmotiverad. Samtliga ha även tillstyrkt eller icke haft något att invända mot kommitténs förslag, att särskild ersättning skall utgå för lotsningsarbete och att denna ersättning skall frigöras från lotsavgifterna. Kommitténs förslag om att slopa differentieringen mellan lotstjänsterna har mött erinran endast från lotsförbundet. Vad angår de olika tjänsternas lönegradsplacering och den särskilda ersättningens storlek ha emellertid flera olika meningar framförts. *Lotsstyrelsen* anser de av kommittén föreslagna lönegradsplaceringarna vara för låga med hänsyn till lotsarnas utbildning, ansvar och arbetsbörda samt behovet att vinna nöjaktig rekrytering av kåren. Styrelsen framhåller, att vid fastställande av lotspersonalens avlöningsförmåner hänsyn måste tagas till de avsevärda löneförbättringar som under senare år tillerkänts det inom handelsflottan tjänstgörande befälet med motsvarande utbildning och kvalifikationer som lotsarna. De betydligt bättre förtjänstmöjligheter som nu erbjudas fartygsbefäl inom handelsflottan ha för lotsverkets del medfört rekryteringssvårigheter. Vid ett flertal lotsplatser är läget i nämnda hänseende prekärt. Enligt lotsstyrelsens mening böra de ordinarie lotsarna placeras i Ca 16 och de extra ordinarie i Ce 16. Reservlotsarna föreslås inplacerade i Ce 14. I fråga om förmanstjänsterna förordar styrelsen att dessa uppflyttas till lönegraderna Ca 20, Ca 19, Ca 18 och Ca 17 med tjänstebenämningen överlots för befattningshavare i de två första lönegraderna och lotsförman i de två sista. Kommitténs förslag beträffande förmanstjänsternas fördelning å de olika lotsplatserna har icke föranlett någon erinran från styrelsens sida.

Lotsstyrelsen har icke heller något att erinra mot den tekniska utformningen av kommitténs förslag till taxa för lotsningsersättning eller mot

fördelningen av inflytande lotsningsersättningar. Lotsstyrelsen framhåller emellertid, att kommitténs förslag om fritidsreglering för lotspersonalen medför ökat behov av lotsande personal, som kommer att få rätt till del i lotsningsersättningen. Detta förhållande har enligt styrelsen icke tillräckligt beaktats vid avvägningen av taxan. Styrelsen föreslår därför, att taxan uppräknas med 10 procent. Först vid en sådan uppräkning kommer personalen att genomsnittligt bliva tillförsäkrad lotsningsersättning med de belopp som kommittén räknat med. Förändringar i taxan böra enligt lotsstyrelsen ske först efter betydande förändringar i penningvärdet. Omräkning av taxan bör enligt styrelsen också äga rum vid väsentliga ändringar av nu tillämpade mättningsregler för nettotonnage.

Lotsstyrelsen föreslår slutligen, att lotslottersättning skall utgå vid ledighet med A- och B-avdrag, förslagsvis med tre respektive två fjärdedelar av eljest utgående belopp. Den nuvarande förmänen av reducerade sådana avdrag bör samtidigt bortfalla. Oavkortad lotslott bör utgå vid tjänstledighet för flyttning, där staten betalar flyttningskostnaden.

Lotsstyrelsen hemställer, att i samband med löneregleringen medel ställas till förfogande i tillräcklig omfattning för städning av lotsverkets tjänstelokaler på lotsplatserna. Styrelsen erinrar att motsvarande framställning gjorts vid ett flertal tidigare tillfällen. För närvarande får lotspersonalen själv bidra med en icke obetydlig del av dessa kostnader.

Vissa lotsdirektörer ha föreslagit förbättringar av personalens lönegradsplacering med en eller två lönegrader men ha i övrigt icke haft något att erinra mot kommitténs förslag i nu berörda delar; emellertid ha i några fall önskemål framförts om ändrad lönegradsplacering för förmanstjänsterna vid vissa lotsplatser.

Lotsförbundet framhåller, att lotspersonalens inkomstförhållanden senast reglerades 1937. Från 1937 till 1951 ha lotsarna kompenserats för penningvärdesförsämringen endast med avseende å den fasta lönen och ej beträffande den betydande del av lotsarnas inkomster som lotslotterna utgjort. Inkomstläget för en statstjänsteman med motsvarande totalinkomst som en lots har, framhåller förbundet, sedan 1937 siffermässigt förbättrats med cirka 135 procent. Någon annan utgångspunkt än att lotskåren som helhet betraktad borde ha minst 1937 års reallönestandard, omräknad till 1952 års penningvärde, kan icke motiveras. Därför bör ock rätteligen en med 135 procent höjd lotslott vara en skälig beräkningsgrund. Förbundet understryker liksom lotsstyrelsen att den föreslagna fritidsregleringen minskar den av kommittén beräknade lotsningsersättningen med ca 10 procent. Lotsförbundet är emellertid trots nu angivna förhållanden villigt att godkänna den av kommittén föreslagna lotsningsersättningen under förutsättning i första hand att förbundets förslag beträffande personalens lönegradsplacering godtages. Förbundet har härvidlag föreslagit att de

ordinarie lotsarna skola placeras i Ca 19 vid 45 lotsplatser och Ca 17 vid 37 lotsplatser, de extra ordinarie i Ce 19 eller Ce 17 och reservlotsarna i Ce 17 (Cf 15) eller Ce 15 (Cf 13). Med hänsyn till att förbundet godtagit kommitténs förslag beträffande lotsningsersättning är en fortsatt lönedifferentiering mellan lotstjänsterna nödvändig för att icke tidigare inkomstförhållanden skola förskjutas alltför mycket. Den yrkade differentieringen ansluter sig i huvudsak till lotskommitténs uppdelning av lotsplatserna i överlots—lotsförmansplatser. I fråga om lotsplatscheferna föreslår förbundet att samtliga benämnas överlots och att de placeras i Ca 22 vid 17 lotsplatser, Ca 21 vid 28 lotsplatser och Ca 19 vid 37 lotsplatser.

Som ytterligare villkor för att godkänna kommitténs förslag beträffande lotsningsersättningen anger förbundet att taxan omräknas vid ändring av mättningsregler för nettotonnage och i proportion härtill, att den ändras i samma utsträckning som det rörliga tillägget för statstjänstemän samt att den blir föremål för översyn, om lotsningsfrekvensen genom bortfall av icke lotspliktiga fartyg på grund av för höga lotsavgifter nedgår, så att inkomststandarden för lotspersonalen icke längre kan anses skäligen jämförelse med den lotsningsfrekvens å vilken taxan är baserad.

Enligt lotsförbundets mening bör lotspersonalen under ledighet med A- och B-avdrag äga rätt till reducerad lotslotsersättning. Förbundet föreslår att ersättningen därvid reduceras med 25 respektive 50 procent. Under ledighet för flyttning, för vilken ersättning utgår av statsmedel, bör oavkortad lotslotsersättning utgå.

Tjänstemännens centralorganisation (TCO) ansluter sig till lotsförbundets synpunkter och förslag. Kostnaden för fritidsregleringen kommer enligt TCO att till viss del bestridas av personalen själv genom att lotsningsersättningen minskar. Häremot reser organisationen bestämda erinringar. TCO hemställer slutligen, att överläggningar upptagas med organisationen vid ärendets fortsatta behandling.

Statskontoret har i princip icke något att erinra mot det föreslagna avlöningssystemet för lotspersonalen men ifrågasätter huruvida anledning föreligger att upptaga överlotstjänsterna i högre lönegrad än Ca 18. Ämbetsverket framhåller, att förevarande lönefråga givetvis måste ses mot bakgrunden av det av 1949 års tjänsteförteckningskommitté bedrivna löne-revisionsarbetet.

Riksräkenskapsverket, som icke har något att erinra mot kommitténs hemställan beträffande personalens löneklassplacering, uttalar att förslaget till föreskrift i ämnet icke tillgodoser vad kommittén avsett. De särskilda bestämmelserna härom böra i stället innehålla att tjänstemannen från och med dagen för tjänsternas oppflyttning skall erhålla placering i den löneklass, som till sitt ordningsnummer inom den nya lönegraden

motsvarar hans placering i löneklass inom den hittillsvarande lönegraden, att vad nu sagts om löneklassplacering skall gälla även beträffande placering i lönerum inom den högsta löneklassen i respektive lönegrad samt att tjänstemannen för framtida uppflyttning i löneklass (lönerum) skall äga tillgodoräkna samma tid, som gällt för honom i den hittillsvarande löneklass-(lönerums-)placeringen.

Statens lönenämnd anser att kommitténs förslag knappast torde kunna upptagas till fristående prövning utan bör ses i sammanhang med motsvarande spörsmål för andra grupper inom statsförvaltningen. Den ställning tjänsteförteckningskommittén kan komma att intaga till dessa torde icke kunna undgå att påverka lotsarnas lönefråga. Nämnden erinrar vidare om, att det föreslagna lönesystemet skall utgöra viss kompensation för avsaknad av reglerad arbetstid och att med hänsyn härtill frågan även bör ställas i viss relation till problemkomplexet om ersättning för arbete på s. k. obekväma arbetstid, varom utredning pågår. I avvaktan på resultatet av dessa utredningars arbete anser sig nämnden icke kunna närmare pröva kommitténs förslag.

Sveriges redareförening uttalar, att det ur sjöfartsnäringens synpunkt är av största vikt, att fartygen ha tillgång till väl kvalificerade lotsar, som med intresse fullgöra sina åligganden. Föreningen vill därför framhålla sjöfartens intresse av att lotspersonalen tillförsäkras skäliga löner. En reglering av lotsarnas löner bör enligt föreningen ske med beaktande av lönesättningen för andra grupper av statstjänstemän.

Vad beträffar lotspersonalens pensionsförhållanden framhåller *statskontoret* att föreliggande lotsersättningsförslag med den av statskontoret ifrågasatta jämkningen medför, att pensionsunderlagen icke i något fall bli lägre än nu. Ämbetsverket finner därför bestämmelser om högre pensionsunderlag än det för vederbörandes lönegrad gällande icke längre vara påkallade. Enligt ämbetsverket bör frågan i vart fall underställas 1951 års pensionsutredning. — *Lotsstyrelsen* uttalar, att hänsyn alltjämt bör tagas till lotslotten vid bestämmande av pensionsunderlaget. Styrelsen förutsätter, att därest lotsarnas pensionsfråga icke skulle bli löst innan den föreslagna löneregleringen trätt i kraft, en sedermera genomförd förbättring av pensionsförmånerna skall få retroaktiv tillämpning. Styrelsen föreslår sådan ändring i gällande pensionsbestämmelser, att nuvarande pensionsålder för olika grupper lotspersonal bli oförändrade. — *Tjänstemännens centralorganisation* (TCO) anser liksom lotsstyrelsen att eventuella ändringar i pensionsvillkoren böra få retroaktiv verkan. — *Lotsförbundet* yrkar, att pensionsunderlaget skall bestämmas med utgångspunkt från den lönegrad, som med två enheter överstiger numret på den lönegrad, där vederbörande tjänsteman är placerad.

Vissa ersättningar och förmåner till lotspersonal.

Lotspersonalen åtnjuter enligt nu gällande bestämmelser förutom lotslott och lotslotsersättning från sjöfarten utgående ersättningar och förmåner för biträde av kronolots, vilka jämlikt 25 § tilläggsbestämmelserna till Saar må åtnjutas intill dess Kungl. Maj:t annorlunda bestämmer. Närmare föreskrifter om dessa ersättningar och förmåner återfinnas i följande stadganden i lotsförordningen, nämligen 21 § (kost, sovplats under vistelse ombord), 32 § (väntpenningar), 33 § (reseersättning i vissa fall m. m.), 34 § (ersättning för särskilt fortskaffningsmedel), 35 § (förtöjningspenningar m. m.), 37 § (budpenningar) och 38 § (ersättning för bistånd åt fartyg i fara). Dessa ersättningar uppbäras på lotsplatsen och utbetalas direkt till vederbörande befattningshavare.

Lotskommittén har i fråga om ersättningar av angiven natur framhållit i huvudsak följande.

Väntpenningar utgå med två eller i vissa fall fyra kronor per timme under avvaktan på lotsnings påbörjande eller fortsättande. Uppburna väntpenningar utgjorde under 1948 sammanlagt något över 28 000 kronor och utgingo vid 52 lotsplatser. De belopp, som därvid tillkommo enskild befattningshavare, varierade mellan några få och omkring 350 kronor. Då väntpenningar liksom lotspenningar utgöra vederlag för lotsningsförrättning, anser kommittén det principiellt riktigast att även dessa tillfalla statsverket samt att lotspersonalen för den tid, för vilken väntpenningar utgå, av staten erhåller särskild ersättning, benämnd *väntersättning*. Kommittén föreslår att väntersättning utgår med tre kronor för timme och att den fördelas bland personalen på samma sätt som lotsningsersättningen.

Förtöjningspenningar utgå för det fall att lotsen efter särskild anmodan av fartygets befälhavare lett arbete med fartygets förtöjning eller utfört arbete härvid. Lotsen är härför berättigad till högst en krona för varje påbörjat 100-tal ton av fartygets nettodräktighet, dock i intet fall mindre än 5 kronor eller mer än 25 kronor. Ha flera lotsar tagits i anspråk för ändamålet, må icke på sådan grund högre förtöjningspenningar utgå än nu angivna maximibelopp. Arbetet med förtöjning ingår icke i lotsens skyldigheter med avseende å lotsningen. Enligt en av kommittén företagen utredning utgöra förtöjningspenningar vid vissa lotsplatser en icke obetydlig del av den sammanlagda inkomsten. Under 1948 t. ex. har i ett fall ersättning för förtöjningsarbete uppgått till över 3 000 kronor för år och i några fall till mer än 2 000 kronor för år. Vanligen uppgår ersättningen till belopp understigande 700 kronor. Vid en del lotsplatser förekomma förtöjningar synnerligen sparsamt eller icke alls. Kommittén fram-

håller, att den öfvervägt att föreslå att förtöjningspenningarna skulle inlevereras till statsverket och att personalen i stället skulle erhålla en särskild ersättning för ifrågavarande arbete. Kommitténs avsikt härmed var att åstadkomma en i och för sig önskvärd ytterligare inkomstutjämning genom att begränsa lotspersonalens inkomst av förtöjningsarbetet. För den sammanlagda inkomstminskningen skulle i så fall lotspersonalen i dess helhet kunnat erhålla kompenstation exempelvis genom viss höjning av lotsningsersättningen. En sådan reform skulle emellertid förutsätta att arbete med förtöjning pålades lotsen som en tjänsteplikt, vilket kommittén dock icke ansett sig kunna förorda. Enligt kommitténs förslag skola alltså allt framgent förtöjningspenningarna utgå direkt till lotspersonalen. Med hänsyn till önskvärdheten att åstadkomma en inkomstutjämning lotsplatserna emellan har kommittén icke ansett sig böra föreslå att förtöjningspenningarna nu höjas.

Utredningen anför vidare, att i vissa städer finnas av de kommunala myndigheterna anställda särskilda hamnlotsar, vilka utföra lotsningar inom vederbörande hamnområde, däri inbegripet arbete med fartygs förtöjning. För dylika lotsningar gälla särskilda taxor. I Norrköping och Malmö tjänstgöra vederbörande kronolotsar såsom hamnlotsar och åtnjuta i denna egenkap ersättning enligt vederbörande hamnlotstaxor (jfr 35 § tredje stycket lotsförordningen). Genom konstruktionen av dessa taxor komma nämnda lotsar i en ekonomiskt gynnsammare ställning än kronolotsar i sådana hamnar, där förtöjningsarbetet ersättes enligt bestämmelserna i lotsförordningen. Detta synes enligt kommittén icke motiverat. Kommittén erinrar om att hamnlotsningen f. n. är föremål för utredning och framhåller angelägenheten av att vid den fortsatta behandlingen av denna fråga närmare öfverväges om icke sådana åtgärder böra vidtagas att samtliga kronolotsar bliva likställda i fråga om ersättning för lotsbiträde i hamn.

Enligt 33 § lotsförordningen skola i vissa fall kostnaderna för kronolotsarnas inställelser till och hemresor från lotsning gäldas av fartygsbefälhavaren. Så skall bl. a. ske, då lots, som efter tillsägelse inställt sig för att lotsa, icke anlitas därtill, ändå att han själv kunnat och velat verkställa förrättningen. Ersättning skall utgå med belopp enligt i resereglementet för lotsar angivna grunder, dock att ersättning i nu förevarande fall städse skall utgå med minst tre kronor. Sistnämnda belopp anser kommittén böra höjas till sex kronor.

Beträffande övriga från sjöfarten till lotspersonalen utgående ersättningar och förmåner, vilka i inkomsthänseende icke äro av nämnvärd betydelse, föreslår kommittén icke någon ändring.

Bestämmelserna om hemvägsersättning i samband med Öresundslotsning (25 § tillägsbest. t. Saar) böra enligt kommittén likaledes bibehållas oförändrade.

Yttranden.

Lotsstyrelsen är av samma mening som kommittén beträffande väntersättningen men anser att förtöjningsersättningen bör höjas. Lotsstyrelsen finner kommitténs skäl mot en dylik höjning otillräckliga. Enligt styrelsen bör personalen för de prestationer, varom här är fråga, erhålla gottgörelse med hänsyn till penningvärdets fall ävensom till det ökade besvär och ansvar som förtöjningsarbetet kommit att medföra genom att bland fartygstonnaget numera — i helt annan utsträckning än man vid förtöjningspenningarnas införande räknade med — ingå större enheter, vilkas förtöjning är särskilt krävande. Styrelsen föreslår att avgiftens nuvarande maximibelopp, 25 kronor, höjes till 50 kronor. I övrigt ansluter sig styrelsen till kommitténs förslag beträffande förtöjningsersättningen.

Kommitténs uppfattning i hamnlotsningsfrågan och beträffande hemvägsersättning vid Öresundslotsning delas av lotsstyrelsen. Styrelsen har icke heller något att erinra mot kommitténs förslag till höjning av det minimibelopp, som enligt 33 § lotsförordningen skall utgå, då fartygsbefälhavaren har att bestrida kostnaden för lotsens inställelse till och hemresa från lotsning.

Beträffande övriga särskilda ersättningar föreslår lotsstyrelsen, att de s. k. budpenningarna, vilka utgöra ersättning i sådana fall, då kronolots kallats till fartyg men blivit anmodad att endast lämna upplysningar eller fortskaffa personer m. m., även skola komma vid lotsplatsen tjänstgörande båtmän till del i den mån de medverkat vid förrättningen. Styrelsens förslag föranleder ändring i 25 § tilläggsbestämmelserna till Saar. Närmare bestämmelser beträffande såväl budpenningar som andra här omförmälda ersättningar bör lotsstyrelsen erhålla bemyndigande att meddela.

Lotsförbundet har ingen erinran mot kommitténs förslag beträffande väntersättningens storlek. Däremot kan det enligt förbundet icke anses riktigt att väntersättningen ingår i lotslotten och därmed fördelas på samtliga. Olägenheten att få vänta drabbar nämligen lotsarna olika och oftast har den till följd, att lotsen får bibehålla sin lotsningstur och därmed får mindre eller ingen tid före nästa lotsning. I fråga om förtöjningsersättningen är förbundet av samma mening som lotsstyrelsen men tillägger, att eventuell ändring i mättningsreglerna för nettotonnage bör föranleda en omräkning av ersättningen. *Statskontoret* förordar, att förtöjningsersättningen fördelas bland personalen på samma sätt som föreslagits beträffande lotsnings- och väntersättning. Vidare uttalar ämbetsverket, att denna ersättning vid vissa lotsplatser kan uppgå till betydande belopp och härigenom komma att direkt motverka den åsyftade inkomstutjämnningen lotsplatserna emellan.

Handelskammaren i Malmö anser, att de hamnar, som hittills själva ombesörjt hamnlotsning, även i fortsättningen böra handhava densamma. Denna uppfattning framföres också av *handelskamrarna i Göteborg* och i *Gävle* samt *Svenska hamnförbundet*.

Utbildningsarvoden till lots elever m. m.

Som tidigare nämnts, innebär antagning till lotsaspirant icke att vederbörande anställas såsom innehavare av sådan aspiranttjänst, som avses i Saar. *Lotskommittén* har ansett den nuvarande benämningen lotsaspirant missvisande och föreslår att tjänstebenämningen för sådan befattningshavare ändras till *lots elev*. Lots elev med full styrsedel föreslås i avvaktan på avlönad befattning inom lotskarriären erhålla benämningen *examinerad lots*.

Kommittén framhåller, att lotsarna rekryteras bland personer, som tidigare tjänstgjort i handelsflottan och att det ofta rör sig om familjeförsörjare, vilka icke ha möjlighet att vara utan inkomst under utbildningstiden. Det lär enligt kommittén vara uppenbart, att utsikten att efter avlagd nautisk examen nödgas underkasta sig ytterligare utbildning på egen bekostnad verkar avhållande på dem, som överväga att ägna sig åt lotsyrket. Med hänsyn till att inom statsförvaltningen numera som regel viss ersättning utgår under utbildning vid vederbörande verk föreslår kommittén, att lots elev tillerkännes arvode med ett såsom skäligt ansett belopp av i ett för allt 360 kronor för månad. Examinerad lots, som inkallas till tjänstgöring utan att erhålla befattning, vilken finnes upptagen såsom reservlots (reservlotsaspirant) i den av lotsstyrelsen fastställda personalstaten, bör enligt kommittén antagas till extra tjänsteman (extra reservlots) i lönegrad Cg 11. Efter att ha fullgjort tolv månaders väl vitsordad tjänstgöring såsom extra tjänsteman i nämnda lönegrad bör vederbörande placeras i lönegrad Cg 13.

Yttranden.

Lotsstyrelsen godtager kommitténs förslag härvidlag men anser att arvodet bör höjas till 420 kronor för månad. Examinerad lots som inkallas till tjänstgöring utan att erhålla reservlotsbefattning föreslås placeras i Cg 12 respektive Cg 14. Enligt styrelsens mening bör befattningshavare med full lotskompetens som ifrågakommer för båtmanstjänst beredas anställning som reservlots och båtmanstjänsten under tiden hållas vakant. Styrelsen anser detta motiverat med hänsyn därtill att dylik befattningshavare på grund av sin högre utbildning kan anlitas för mera kvalificerade arbetsuppgifter än egentliga båtmän. *Tjänstemännens centralorganisation* (TCO) föreslår, att arvodet till lots elev bestämmes till 480 kronor för månad.

Lotsplatsorganisationen.

Lotskommittén framhåller, att den utveckling, som ägt rum i fråga om sättet för fartygens framdrivning i förening med förbättringar beträffande fyrbelysning och utprickning, i många fall gjort det mindre behövt att anlita lotsbiträde för fartygens säkra framförande. Enligt kommittén är det av största betydelse att fortlöpande uppmärksamhet ägnas frågan om en ändamålsenlig lotsplatsorganisation samt att alla möjligheter till för-
enklingar och rationaliseringar tillvaratagas. Vid de lotsplatser, där lotsningsfrekvensen är jämförelsevis obetydlig, bör undersökas huruvida statsverkets kostnader för dessa platser stå i rimlig proportion till nyttan av desamma. Särskilt bör övervägas huruvida icke i vissa fall sammanslagning av närliggande lotsplatser lämpligen bör kunna äga rum. Det bör enligt kommittén ankomma på lotsstyrelsen att närmare överväga hithörande frågor.

III. ARBETSTIDSFÖRHÅLLANDEN.

Lotspersonalen.

Lotspersonalen har icke någon reglerad arbetstid. Utöver semester är den icke garanterad någon fritid utan är principiellt skyldig att å alla tider av dygnet såväl vardag som helgdag stå till sjöfartens tjänst. I den mån personalen icke är sysselsatt med olika förekommande göromål är den skyldig att stå i beredskap för att vid behov kunna gå i tjänst. Genom privata överenskommelser har emellertid tjänstgöringen på många håll fördelats så, att vissa fridagar erhållits varje månad.

Lotskommittén, som jämväl haft att — i den mån så påkallades — ingå på frågan om en eventuell arbetstidsreglering för lotspersonalen, har i detta syfte verkställt en undersökning rörande personalens arbetstidsförhållanden, avseende tiden 1/4 1948—31/3 1949. Detaljerade tidsuppgifter ha införskaffats rörande olika arbetsuppgifter ävensom den tid som varit upptagen av beredskapstjänst. Undersökningen har även omfattat den vid lotsplatserna anställda båtpersonalen. Undersökningsresultaten ha redovisats dels i en p. m. och dels i en grafisk framställning, vilka fogats till kommitténs betänkande (bil. 3 a och 3 b).

Undersökningen visar, att såväl den sammanlagda arbetstidens längd som tidåtgången för olika göromål och beredskap skifta kraftigt lotsplatserna emellan. Medan vid några lotsplatser arbetstiden — bortsett från beredskapstjänst men inberäknat rese- och väntetid — icke uppgått till mer än 5 à 6 timmar per dygn överstiger den vid andra 12 timmar. Överlots och lotsförman ha i allmänhet längre arbetstid än lots, något som framför allt

vid de större lotsplatserna sammanhänger med denna personals ofta omfattande arbete av administrativ natur. Vid en del lotsplatser upptager lotsningen och vad som sammanhänger därmed jämförelsevis lång tid, medan vid andra platser vakthållnings- och underhållsarbeten m. m. kräva längre tid och lotsningsarbete förekommer mera sporadiskt. Beträffande beredskapstjänsten kan nämnas att den upptager den förhållandevis längsta tiden under dygnet. För närmare kännedom om undersökningsresultatet hänvisas till betänkandet.

Lotskommittén uttalar, att kommittén med beaktande av arbetstidsundersökningen samt av informationer som erhållits vid besök å ett antal lotsplatser kommit till den bestämda uppfattningen, att det av praktiska skäl icke går att genomföra en arbetstidsreglering för personalen vid lotsplatserna utan högst avsevärda olägenheter. Till stöd för denna uppfattning har kommittén anfört i huvudsak följande.

Personalens uppgift är att betjäna sjöfarten, och tjänstgöringen måste därför anpassas efter sjöfartsfrekvensen samt fartygens behov av lotsbiträde vid varje särskilt tillfälle. Härutinnan undergå förhållandena ständiga växlingar. Med hänsyn härtill kan tjänstgöringen, som till sin natur är av oregelbunden beskaffenhet, i stor utsträckning icke ordnas efter i förväg uppgjorda planer. Kustbevakningspersonalen vid tullverket utgör den personalgrupp, som närmast plägar jämföras med lotspersonalen vad gäller tjänstgöringsförhållanden. Vid kustbevakningen har genomförts reglerad arbetstid. Väsentliga skiljaktigheter föreligga emellertid rörande arbetstidsförhållandena för dessa båda personalgrupper. Kustbevakningspersonalens arbetstid av olika slag kan angivas i plan- eller turlista och över personalens arbetstid kan övas effektiv kontroll. En sådan kontroll kan icke genomföras beträffande lotspersonalen. En arbetstidsreglering efter åttatimmarsprincipen liksom vid tullens kustbevakning skulle vidare icke vara möjlig att genomföra för lotsarna, bl. a. av den anledningen, att ordnad kompensation i efterhand för merarbete under månaden ofta icke skulle kunna åstadkommas. Vid tullens kustbevakning är det dessutom i viss mån en avvägningsfråga hur effektiv bevakning man vill hålla, d. v. s. man kan fastställa en viss arbetstid och bevakningens effektivitet blir ett resultat av denna arbetstid samt personalens storlek. Vid lotsinrättningen däremot måste arbetet rättas efter sjöfartens behov av lots och utgångspunkten måste vara att med hänsyn till sjöfartens säkerhetskrav en i möjligaste mån fullgod lotsbetjäning upprätthålles.

Kommittén understryker, att dess uppfattning om möjligheterna att genomföra en arbetstidsreglering gäller samtlig personal vid lotsplatserna, således även båtpersonalen, men med hänsyn till utredningsuppdragets avgränsning har kommittén icke ansett sig böra ta ställning i arbetstidsfrågan annat än för lotspersonalen, d. v. s. överlotsar, lotsförmän, lotsar (ordinarie och icke-ordinarie), reservlotsar samt annan befattningshavare, vilken förordnats att bestrida lotstjänst. Kommittén förordar, att för denna personal genomföres en *fritidsreglering*, enligt vilken personalen såsom kompensa-

tion för sön- och helgdagstjänstgöring tillerkännes rätt till vissa fridygn. Antalet fridygn torde för varje befattningshavare skäligen bestämmas till fyra per månad. Eftersträvas bör att varje befattningshavare såvitt möjligt erhåller sina fridygn någorlunda jämnt fördelade under den tid av året, varunder han tjänstgör. Vid lotsplatser, där verksamheten i följd av ishinder tidvis ligger nere, bör nu avsedd extra ledighet emellertid begränsas. Kommittén förutskickar, att vid större lotsplatser ständigt någon befattningshavare kommer att åtnjuta fridygn, och att det därför blir nödvändigt att inrätta nya lotsbefattningar. Därvid böra i första hand icke-ordinarie tjänster ifrågakomma. Vid andra lotsplatser bör enligt kommittén den anordningen vidtagas att vid behov reservlots eller annan befattningshavare med lotskompetens förordnas att bestrida göromål, som ankomma på lots. I många fall bör enligt kommitténs mening uppkommen vakans kunna fyllas genom att tillfälliga biträden anlitas för fullförande av sådana göromål som vakttjänst och båttjänst.

Avslutningsvis framhåller kommittén, att det på många håll torde möta svårigheter att anskaffa tillräcklig personal för införande av reglerad fritid. Det synes därför enligt kommittén kunna bli nödvändigt att reformen genomföres successivt i mån av personaltillgång. Närmare bestämmelser i ämnet föreslår kommittén skola meddelas av lotsstyrelsen.

Yttranden.

Lotsstyrelsen anser i likhet med kommittén att någon arbetstidsreglering icke går att genomföra för lotspersonalen. En sådan skulle enligt styrelsen draga orimliga kostnader i förhållande till de fördelar som därmed skulle kunna vinnas. Styrelsen accepterar kommitténs förslag om en fritidsreglering för lotspersonalen men anser att åtminstone 5 fridygn per månad böra tillkomma personalen. En fritidsreglering av enahanda innebörd bör enligt styrelsen också tillkomma den vid lotsplatserna tjänstgörande båtpersonalen ävensom personalen å lotsverkets tjänstefartyg. Styrelsen meddelar, att den avser att framlägga särskilt förslag härom. Styrelsen förmenar, att det icke kan anses oskäligt att personalen vid de lotsplatser — framför allt i övre Norrland — där lotsningen till följd av ishinder under lång tid ligger nere, får i viss utsträckning avstå från fridygn. Närmare bestämmelser såväl om sistnämnda spörsmål som om fritidsregleringen i övrigt torde lämpligen, som kommittén föreslagit, få ankomma på lotsstyrelsen.

Lotsdirektörerna tillstyrka med vissa jämkningar förslaget om en fritidsreglering. *Lotsdirektören i övre norra distriktet* anser att någon åtskillnad i antalet fridygn icke bör göras mellan vissa lotsplatser i övre Norrland och annorstädes. *Lotsdirektören i östra distriktet* anser att fem fridygn böra erhållas. *Lotsdirektören i södra distriktet* föreslår minst fem eller helst sex fridygn per månad.

Lotsförbundet hemställer, att fem fridygn per månad garanteras samtlig lotspersonal, således även personalen i övre Norrland.

Statskontoret har icke någon erinran mot en fritidsreglering i enlighet med kommitténs förslag.

Utredningen rörande arbete å s. k. obekvämt arbetstid uttalar, att en efter förhållandena lämpad arbetstidsberäkning liksom den omständigheten, att icke varje fas i arbetet är automatiskt kontrollerbar, icke i och för sig förhindrar tillämpning av reglerad arbetstid för en yrkesgrupp, beträffande vilken förutsättningar för en arbetstidsreglering i övrigt finnas. Enligt utredningen hade det varit önskvärt, att undersökningar eller praktiska försök rörande verkningarna av en arbetstidsreglering föregått lotskommitténs ställningstagande i frågan om reglerad eller oreglerad arbetstid. Med det material, som nu står till buds för frågans bedömning, måste utredningen utgå från att arbetstiden för lotspersonalen liksom hittills icke skall vara reglerad. Då det förslag till fritidsreglering, som lotskommittén framlagt, ligger i linje med utredningens målsättning, har utredningen icke funnit anledning motsätta sig att förslaget genomföres.

Båtpersonalen.

I skrivelse den 8 februari 1952 har *lotsstyrelsen* framlagt vissa förslag rörande arbetstidsförhållandena för båtpersonalen vid lotsplatserna och för personalen å lotsverkets tjänstefartyg och därmed jämställda fartyg.

Båtpersonalen har att i första hand tjänstgöra som motorskötare och båtstyrare å lotsplatsernas tjänstebåtar, lotskuttrar och lotsbåtar, med vilka lots utsättes till lotsökande fartyg. Härjämte har den att deltaga i vakttjänst och underhållsarbeten m. m. Båtpersonalen utgöres dels av e. o. lotsar, vilka, då de icke tagas i anspråk för lotsning, ha att fullgöra båt- och vakttjänst, dels av båtmän med placering i Ce eller Cg 9, dels av s. k. tillfälliga biträden, vilka åtnjuta daglön. Antalet e. o. lotsar uppgår till 108, antalet båtmän till 89 och antalet tillfälliga biträden till cirka 70. Vid vissa lotsplatser med större lotskuttrar finnas också anställda förste och andre motorskötare med placering i Ce 11 och Ce 10. Antalet sådana tjänster uppgår till 3 respektive 16. Utöver den nu nämnda båtpersonalen finnas vid Göteborgs lotsplats också anställda 2 båtstyrare i Ce 11.

Båtpersonalens arbetstid är icke reglerad. Utöver semester är personalen icke garanterad någon fritid utan är i princip skyldig att vid varje tidpunkt stå till sjöfartens tjänst.

Lotsstyrelsen framhåller i sin nyssnämnda skrivelse den 8 februari 1952, att en arbetstidsreglering icke lämpligen kan genomföras för båtpersonalen, framför allt därför att tjänstgöringen måste anpassas efter sjöfartsfrekvensen och fartygens behov av lots. Med hänsyn till de ständiga växlingarna

härutinnan blir tjänstgöringen till sin natur oregelbunden och kan därför i stor utsträckning icke ordnas efter i förväg uppgjorda planer. En annan omständighet som talar emot en arbetstidsreglering är göromålens skiftande karaktär. En stor del av arbetstiden upptages av beredskap, då något egentligt arbete ej utföres eller blott arbete av lindrig beskaffenhet förekommer. En arbetstidsreglering skulle därför enligt lotsstyrelsen kräva föreskrifter om evalvering av sådan tjänstgöringstid, som ej upptages av arbete eller då endast mindre krävande arbete förekommer. Med hänsyn till de starkt skiftande förhållandena lotsplatserna emellan är det icke möjligt att tillämpa samma evalveringsgrunder över hela riket, utan det skulle bli nödvändigt att reglera arbetstiden för nära nog varje lotsplats för sig. Som ytterligare skäl mot en arbetstidsreglering anför lotsstyrelsen att någon kontroll av båtpersonalens tjänstgöringstider icke kan ske. Införandet av reglerad arbetstid på grundval av icke kontrollerade uppgifter om arbetstid har styrelsen veterligt icke godtagits inom något annat område av statsförvaltningen och måste enligt styrelsens mening väcka allvarliga betänkligheter.

Lotsstyrelsen föreslår emellertid att åtgärder vidtagas för att minska arbetsbördan för båtmännen å vissa lotsplatser. Härjämte böra båtmännen enligt styrelsen tillförsäkras compensation för avsaknad av reglerad arbetstid och för att de inneha säkerhetstjänster, med vilka följa krav på ständig beredskap. I förstnämnda hänseende föreslår lotsstyrelsen, som gjort närmare undersökningar rörande arbetstidsförhållandena för båtpersonalen, att från och med budgetåret 1952/53 33 nya båtmanstjänster inrättas utöver de 12 tjänster styrelsen hemställt om i sin petitaskrivelse. Kostnaden för de nu äskade tjänsterna beräknas till 215 000 kronor.

Vidare föreslår styrelsen att för båtpersonalen genomföres en fritidsreglering med vissa fridygn per månad av enahanda innebörd som den, som kan komma att fastställas för lotspersonalen. De härigenom ökade personalkostnaderna beräknar styrelsen vid fem fridygn per månad till 355 000 kronor.

Styrelsen framhåller, att, därest en arbetstidsreglering i teknisk bemärkelse icke genomföres för båtpersonalen, denna liksom hittills icke kan erhålla gottgörelse för övertidstjänstgöring enligt bestämmelserna i statens allmänna avlöningsreglemente. Styrelsen föreslår i stället att personalen såsom ytterligare compensation för den oreglerade arbetstiden och kravet på ständig beredskap tillerkännes arvodestillägg till utgående löner. Enligt styrelsens mening böra tilläggen, som föreslås få benämningen båtmans-tillägg, bestämmas med hänsyn till omfattningen av den arbetsbörda och till de olika slag av arbetsuppgifter, som åvila personalen å varje särskild lotsplats. Styrelsen föreslår därför att tilläggen indelas i fyra grupper och utgå för månad med 40 kronor vid 5 lotsplatser, med 60 kronor vid 29 lots-

platser, med 80 kronor vid 34 lotsplatser och med 100 kronor vid 10 lotsplatser. Tilläggen böra — liksom särskild ersättning för lotsning — utgå jämväl under semester och fridygn samt under viss tjänstledighet med oavkortad lön. Det bör få ankomma på styrelsen att verkställa slutlig fördelning av lotsplatserna å de olika grupperna för båtmanstillägg ävensom att meddela närmare bestämmelser i övrigt beträffande tilläggen. Kostnaden för båtmanstilläggen beräknar styrelsen till 210 000 kronor för år.

Fartygspersonalen.

Personalen å ettvarvt av lotsverkets sex tjänstefartyg utgöres av 1 maskinist i Ca 15 eller Ca 14, 1 styrman i Ce 11, 1 kockstewart i Ce 9, 1 arvodesanställd mässuppassare, 2 motormän eller eldare, varav en i Ce 6 och en i Cg 4 samt 2—4 matrosar eller lättmatrosar i Ce 6 respektive Cg 4. Den med tjänstefartygen jämställda motorjakten »Sefyr» har en besättning, bestående av befälhavare i Ce 14, 1 förste motorskötare i Ce 11 samt tre besättningsmän i Cg 6 eller Cg 4.

Icke heller denna personal har reglerad arbetstid utan är i princip tjänstgöringsskyldig vid varje tidpunkt.

Lotsstyrelsen hävdar med åberopande av i huvudsak samma skäl som anförts beträffande båtpersonalen att någon arbetstidsreglering icke är möjlig eller lämplig att genomföra för personalen å tjänstefartygen. Enligt styrelsens uppfattning bör även i detta fall kompensation lämnas genom fritidsreglering och lönetillägg. Ytterligare behov av arbetskraft föreligger däremot icke. Fritidsregleringen föreslås utformad på samma sätt som för båtpersonalen och beräknas draga en årlig kostnad av 100 000 kronor.

Lönetilläggen har lotsstyrelsen föreslagit skola utgå med följande belopp per månad:

Befattning	Tillägg, kronor
<i>Tjänstefartyg.</i>	
Maskinist	130
Styrman	110
Kockstewart	140
Matros, förste motorman, förste eldare	70
Lättmatros, andre motorman, andre eldare	50
Mässuppassare	50
<i>Motorjakten Sefyr.</i>	
Befälhavare	130
Förste motorskötare	110
Matros	70
Lättmatros	50

De föreslagna lönetilläggen beräknar styrelsen komma att uppgå till ett sammanlagt belopp av 60 000 kronor för år.

Den sammanlagda utgiftsökningen för genomförande av lotsstyrelsens förslag rörande arbetstidsförhållandena för båt- och fartygspersonal uppgår sålunda till (215 000 + 355 000 + 210 000 + 100 000 + 60 000 =) 940 000 kronor.

IV. SJÖFARTENS BIDRAG TILL DET STATLIGA LOTS- OCH FYRVÄSENDET.

Gällande bestämmelser.

Förhållandet mellan sjöfarten och lotsverket regleras främst genom förordningen den 4 juni 1937 (nr 330) angående lotsverket (lotsförordningen). De avgifter, som sjöfarten har att erlägga till det statliga lots- och fyrväsendet, utgöras huvudsakligen av lotspenningar samt fyr- och båkavgifter.

Skyldighet att anlita lots och erlägga *lotspenningar* föreligger i princip för fartyg vid resor mellan Sverige och utlandet. Detta innebär att biträde av kronolots måste anlitas, vare sig sådant biträde av fartygsbefälet anses erforderligt eller ej. Vissa fartyg åtnjuta befrielse från lotsplikt, bl. a. sådana, vars avgiftspliktiga dräktighet icke överstiger 100 ton, vissa fiskefartyg och fartyg, som av olika tvingande omständigheter gå in till svensk hamn. För fartyg i inrikes fart råder principiellt lotsfrihet. Vid dylika resor behöva lotsavgifter erläggas endast då fartygsbefälet frivilligt anlitar lots. Nämnas bör, att sjöfarten i betydande omfattning begagnar sig av lots även i sådana fall då lotsplikt icke föreligger.

Lotspenningarna utgå enligt lotstaxor. Förutom taxor för den s. k. Öresundslotsningen, för vilken enligt överenskommelse med Danmark särskilda bestämmelser gälla, finnas för närvarande fem lotstaxor. Dessa ha fastställts av Kungl. Maj:t jämlikt riksdagens bemyndigande och äro fogade vid lotsförordningen. Taxorna äro såvitt angår fartyg med upp till 2.000 tons nettodräktighet oförändrade alltsedan ingången av år 1897 men ha sedermera byggts ut med avseende å fartyg med högre nettodräktighet. Alltsedan den 1 juli 1921 utgår en förhöjning av 50 procent å de i lotstaxorna angivna beloppen. Genom 1937 års lotsförordning befriades sjöfarten från dittillsvarande skyldighet att utgiva ersättning för lotspersonalens resor i samband med lotsning, den s. k. hemvägsersättningen. Denna lättnad beräknades på grundval av beloppen av då inflytande hemvägsersättningar vara likvärdig med en nedsättning från 50 till 30 procent av den år 1921 införda förhöjningen av lotstaxornas belopp. Den år 1937 sålunda medgivna lättnaden skedde under hänsynstagande till att i jäm-

förelse med förhållandena för ett antal år tillbaka en allmän prissänkning inom landet ägt rum.

I var och en av taxorna äro lotspenningarna beräknade i förhållande till fartygens avgiftspliktiga dräktighet (nettoton) och den lotsade vägens längd (latitudminuter). Inbördes förhålla sig de olika taxorna så, att envar av taxorna 2—5 är omkring 25 procent högre än den närmast lägre taxan. Vilken av taxorna, som skall tillämpas, framgår i första hand av den av Kungl. Maj:t fastställda lotsledsförteckningen, som upprättats 1896. I denna finnas för varje lotsplats upptagna de lotsleder, vari lotsning utföres av personal vid platsen, lotsledernas längd och den lotstaxa, som skall tillämpas för varje led. I förteckningen finnes jämväl för varje lotsplats angiven taxa för s. k. distanslotsning, d. v. s. lotsning å annan sträcka än sådan, som finnes upptagen såsom lotsled. Enligt lotsförordningen skola under vinterhalvåret lotspenningarna beräknas efter den taxa, vilken är närmast högre än den som i varje särskilt fall finnes angiven i lotsledsförteckningen. Efter år 1896 ha blott förekommit obetydliga förändringar i lotsledsförteckningen i vad denna angiver tillämplig taxa för de särskilda lotslederna och för distanslotsning. För vissa i lotsförordningen angivna fall utgå lotspenningar med visst belopp per timme i stället för enligt taxor. Så sker bl. a. då lots tjänstgör vid bogsering av timmerflotte och lämnar biträde åt förankrat eller förtöjt fartyg.

Jämlikt kungörelsen den 1 juni 1951 (nr 455) om *tillfällig lotsavgift* skall från och med den 1 juli samma år vid lotsning eller annan förrättning, för vilken lotspenningar utgå enligt 30, 31 eller 36 § lotsförordningen, utöver lotspenningar erläggas en särskild avgift (tillfällig lotsavgift). Denna avgift inlevereras oavkortad till statsverket.

Jämlikt förordningen den 4 juni 1937 (nr 335) skall *fyr- och båkavgift* med vissa undantag erläggas för varje fartyg, som ankommer från eller avgår till utrikes ort, med 25 öre för varje ton av fartygets avgiftspliktiga dräktighet enligt mätbrev. Avgiften av 25 öre för ton fastställdes redan år 1895. Vid skilda tillfällen ha medgivits vissa avgiftslättnader. Från och med den 1 februari 1926 utgår fyr- och båkavgiften med en tillfällig förhöjning av fem procent såsom bidrag till täckande av de med statens isbrytningsverksamhet förenade kostnaderna.

Lotskommitténs förslag.

Lotskommittén har uppgjort följande tablå för budgetåren 1932/33—1950/51, avseende dels inkomsterna av lotspenningar, hemvägsersättning samt fyr- och båkmedel, dels utgifterna för lotsverket i dess helhet frånsatt pensionskostnaderna; av tablåns sista kolumn framgår hur stor del av utgifterna för lotsverket, som täckts av sjöfartsavgifterna.

Budgetår	I n k o m s t e r				Utgifter (exkl. pensions- kostnader)	Inkomster i procent av utgifter (täcknings- procent)
	Lots- penningar	Hemvägs- ersättning	Fyr- och båkmedel	Summa		
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.		
1932/33	2 267 446	305 233	2 691 092	5 263 771	6 494 853	81,05
1933/34	2 604 676	328 678	3 160 435	6 093 790	6 535 183	93,25
1934/35	2 751 770	318 047	3 084 009	6 153 826	6 542 384	94,06
1935/36	2 878 212	331 180	3 408 508	6 617 900	6 860 375	96,47
1936/37	3 122 469	152 791	3 559 943	6 835 203	6 701 434	102,00
1937/38	3 228 070	2 290	3 612 710	6 843 070	7 404 194	92,42
1938/39	3 167 003	7 672	3 811 345	6 986 020	7 603 020	91,88
1939/40	6 903 817	17 622	3 865 302	10 786 742	10 324 941	104,47
1940/41	4 977 148	12 931	2 348 878	7 338 957	9 840 124	74,58
1941/42	8 657 680	3 119	1 951 678	10 612 477	11 270 765	94,16
1942/43	9 114 316	954	1 922 252	11 037 522	12 677 220	87,07
1943/44	5 080 247	606	1 345 120	6 425 973	10 307 991	62,34
1944/45	2 593 165	3 770	688 966	3 285 901	9 066 068	36,24
1945/46	5 333 351	13 962	2 560 830	7 908 143	10 539 138	75,04
1946/47	4 098 428	31 192	2 837 519	6 967 139	11 735 933	59,37
1947/48	5 116 988	23 366	4 138 215	9 278 569	13 798 376	67,24
1948/49	4 750 227	21 618	3 609 571	8 381 416	14 377 854	58,29
1949/50	4 774 879	17 515	4 334 321	9 126 715	15 015 797	60,78
1950/51	4 888 965	20 000 (upp- skattat)	4 550 638	9 459 603	16 115 958	58,70

Med nuvarande omfattning av sjöfarten beräknar kommittén inkomsterna av lotspenningar, tillfällig lotsavgift samt fyr- och båkmedel till (5 000 000 + 1 800 000 + 5 000 000 =) 11 800 000 kronor per år. Häremot svarande årliga kostnader för lotsverket beräknar kommittén vid bifall till dess förslag och med utgångspunkt från 1951 års löne- och prisnivå till för avlöningar 12 304 000 kronor, för pensionskostnader 3 060 000 kronor, för omkostnader 4 300 000 kronor och för säkerhetsanstalter för sjöfarten 4 000 000 kronor eller sammanlagt 23 664 000 kronor. Kommittén har härvid icke tagit hänsyn till de förslag, som kunna komma att framläggas beträffande fyrpersonal m. fl. av 1949 års tjänsteförteckningskommitté. Kommittén konstaterar att inkomsterna skulle komma att uppgå till icke fullt 50 procent av utgifterna, om pensionskostnaderna medräknas, och i annat fall till cirka 57 procent. I betraktande av prisnivåns förändring och kostnadsökningarna för statsverket är det enligt kommitténs uppfattning uppenbart, att en höjning av sjöfartens bidrag till det statliga lots- och fyrväsendet måste ske. Kommittén hänvisar till förändringarna i prisnivån

sedan år 1937, då lotsavgifternas storlek senast prövades, och framhåller, att levnadskostnaderna från 1937 till september 1951 stigit med 90,48 procent samt att stegringen av konsumtionspriserna uppgått till 102,86 procent. Under samma tid ha lotsavgifterna — bortsett från den tillfälliga lotsavgiften — samt fyr- och båkavgiften varit oförändrade. Orsaken till att någon justering av lotstaxorna ej skett tidigare i samband med den successiva försämringen av penningvärdet torde enligt kommittén främst vara att söka i sammankopplingen av lotsavgifterna och lotspersonalens avlöningsförhållanden. I och med ett genomförande av det av kommittén framlagda förslaget om en upplösning av detta samband och införandet av en särskild ersättning till lotsarna för utförda lotsningar undanröjes nämnda hinder. Härigenom skapas även förutsättningar för den förenkling av lotstaxesystemet genom minskning av antalet taxor, som berörts i kommitténs direktiv.

I syfte att åstadkomma en anpassning av gällande taxor till nuvarande prisnivå ävensom att ernå en rationell konstruktion av lotstaxesystemet föreslår kommittén, att *lotspenningarna* i fortsättningen skola utgå efter en enhetlig, på grundval av nuvarande lotstaxa 5 uppbyggd ny lotstaxa. Förslaget innebär i huvudsak, att de enligt taxa 5 utgående beloppen (grundbelopp jämte 50 procents förhöjning därå) uppräknats med 20 procent, varjämte i den nya taxan inarbetats en bottenavgift av 10 kronor per lotsning. Härjämte föreslår kommittén viss höjning av sådana lotsavgifter, som ej debiteras efter taxa (timersättning). Beträffande taxorna för Öresundslotsningen ifrågasätter kommittén om icke förhandlingar böra upp- tagas med de danska myndigheterna för att åstadkomma en översyn av dessa taxor. Kommitténs förslag till lotstaxa torde som *bilaga 4* få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende.

Kommittén utgår ifrån att vid ett genomförande av dess förslag den tillfälliga lotsavgiften skall upphöra att utgå. Lotsledsförteckningen skulle i fortsättningen endast innehålla uppgift om lotslederna vid de olika lotsplatserna, lotsledernas längd och upplysningar angående lotsuppassningen.

Den nya taxan medför enligt kommitténs beräkningar att lotspenninginkomsten stiger till omkring 8 865 000 kronor per budgetår. Kommittén har härvid antagit att lotsningsfrekvensen skall sjunka något till följd av taxehöjningen och därför vid sina beräkningar utgått från 1948 års frekvens, som är något lägre än senare års.

Kommittén framhåller, att dess förslag — jämfört med taxenivån före införandet av den tillfälliga lotsavgiften — är liktydigt med en höjning av lotsavgifterna med cirka 95 procent, vilket ungefärligen motsvarar den allmänna prisstegringen sedan 1937. Om hänsyn toges till den tillfälliga lotsavgiften, innebär förslaget en höjning med cirka 40 procent. Höjningen sker ej likformigt utan blir förhållandevis större beträffande sådana lotsningar,

för vilka ersättning nu utgår efter de lägre taxorna. Enligt kommitténs mening ha avgifterna enligt sistnämnda taxor icke stått i rimlig proportion till de häremot svarande prestationerna från statsverkets sida.

Beträffande *fyr- och båkavgiften* föreslår kommittén en höjning från 25 till 50 öre för varje ton av fartygets avgiftspliktiga dräktighet enligt mätbrev. För fartyg, för vilket under ett kalenderår erlagts avgift två gånger och beträffande vilket avgift därefter under samma år skall utgå för den del av fartygets avgiftspliktiga dräktighet, som överstiger 1 500 ton, föreslår kommittén en höjning av avgiften från 10 till 20 öre för varje ton. Beträffande turistfartyg, som nu åtnjuter viss nedsättning av fyr- och båkavgiften, ifrågasättes icke någon ändring av reglerna för nedsättningen. Kommittén beräknar att om dessa förslag genomföres inkomsterna av fyr- och båkavgifterna skulle fördubblas och uppgå till omkring 10 000 000 kronor per år. Kommittén uppger, att den övervägt frågan om att införa fyr- och båkavgift även för fartyg i inrikes fart. Ett utsträckande av avgiftsplikten till även denna del av sjöfarten skulle emellertid å ena sidan medföra allenast obetydligt ökade inkomster för statsverket och å den andra nödvändiggöra en för statsverket kostsam och för sjöfarten betungande kontrollapparat. Med hänsyn härtill har kommittén icke ansett sig böra framlägga förslag härom. Beträffande den 5-procentiga höjningen av fyr- och båkavgiften, som avsetts att bidra till täckande av kostnaderna för statens isbrytarverksamhet, har det icke ankommit på kommittén att taga ställning. Kommittén framhåller emellertid, att medelkostnaden för den statliga isbrytarverksamheten under tiden 1945/46—1949/50 uppgått till omkring 976 800 kronor för år utom löner till isbrytarnas bemanning. Den häremot svarande inkomsten av fyr- och båkavgifter har under samma tid uppgått till i genomsnitt 166 500 kronor för år.

Kommittén berör i detta sammanhang en framställning från Sveriges redareförening, som överlämnats till kommittén för utlåtande och i vilken föreningen hemställer om en avveckling av fyr- och båkavgiften eller i andra hand om en omläggning av nuvarande system för avgiftens uttagande efter lämpliga och rättvisa grunder. Enligt kommitténs mening är det uppenbart att de nuvarande bestämmelserna i vissa fall leda till mindre tillfredsställande resultat. Som exempel härpå nämner kommittén, att fyr- och båkavgift debiteras, då anhörig till någon å fartyget anställd medföljt detsamma, oaktat det eljest skulle varit befriat från avgift vid ankomsten till riket. Kommittén påpekar, att möjlighet till avgiftsbefrielse finnes efter framställning hos Kungl. Maj:t; den gjorda debiteringen förorsakar dock betydande olägenheter för rederierna och onödigt arbete för vederbörande myndigheter. Kommittén anser också redareföreningens framställning i samma skrivelse om modifiering av bestämmelserna om avgiftsbefrielse för fartyg i fjärrzonstrafik vid lossning och lastning av komplette-

ringsgoods vara värd beaktande. Kommittén föreslår, att de statliga myndigheter — kommerskollegium och generaltullstyrelsen — vilka närmast ha att tillämpa förordningen om fyr- och båkavgift, erhålla uppdrag att överse densamma. I avvaktan härpå torde i förordningen icke vidtagas andra ändringar än dem som betingas av kommitténs förslag om höjda avgifter.

Vid bifall till kommitténs förslag om avgiftshöjningar skulle inkomsterna av lotspenningar samt fyr- och båkavgifter uppgå till i runt tal (8 800 000 + 10 000 000 =) 18 800 000 kronor. Häremot skulle svara de av kommittén beräknade utgifterna för lotsverket, totalt 23 600 000 kronor. Utredningen framhåller att inkomsterna därvid uppgå till cirka 80 procent av utgifterna. Om pensionskostnaderna borträknas, blir täckningsprocenten cirka 91 procent. Den eventuella ökningen av utgifterna för lotsverket, som kan följa av tjänsteförteckningskommitténs förslag beträffande fyrpersonal m. fl., torde enligt lotskommittén icke komma att minska de nämnda procenttalen med mer än 2 à 3 enheter.

Särskilt yttrande av kommittéledamoten Tamm.

Tamm anser, att frågan angående statsverkets och sjöfartens bidrag till kostnaderna för lots- och fyrväsendet blivit bristfälligt utredd och yttrar bl. a. följande.

De av kommittén dragna slutsatserna präglas av utredningens bristfällighet. Kommittén föreslår en så radikal åtgärd som att höja de statliga sjöfartsavgifterna med närmare 100 procent. Såsom enda skäl för en så kraftig höjning har kommittémajoriteten hänvisat till att socialstyrelsens levnads-kostnads- och konsumtionsprisindex efter 1937 stigit med ungefär 100 procent och att lotsverkets kostnader samtidigt undergått en betydande ökning. Detta är i och för sig riktigt och bör givetvis beaktas i detta sammanhang. Men det är ingalunda den enda faktor, som inverkar på frågans bedömande. Man måste även beakta, att fartygens storlek undergått en betydande ökning. Eftersom sjöfartsavgifterna utgå efter vederbörande fartygs storlek, uppbär staten numera i stor utsträckning högre avgiftsbelopp än tidigare, trots att prestationen är ungefär densamma som då. Vidare har sjöfarten tilltagit i intensitet, vilket möjliggör ett ur statens synpunkt mer rationellt utnyttjande av lotspersonalen. Hänsyn måste också tagas till att lots- och fyrväsendet är till gagn även för fartyg, som icke äro underkastade sedvanlig avgiftsskyldighet, däribland statens egna fartyg. Även andra faktorer äro av betydelse. Den av kommittémajoriteten beaktade omständigheten är sålunda endast en bland flera, vilka samtliga hade bort bliva föremål för utredning.

De på 1920- och 1930-talen verksamma kommittéerna ha i likhet med Kungl. Kommerskollegium efter omfattande utredning kommit till den uppfattningen, att staten och den avgiftspliktiga sjöfarten borde i stort sett bidra med 50 procent var till täckande av lots- och fyrväsendets

utgifter. Utan att ens verkställa en grundlig utredning har majoriteten i 1948 års lotskommitté förordat avgifter av en storlek, som leder till en helt annan fördelningsprocent.

Tamm erinrar om, att han till kommittén lämnat uppgifter som belysa storleken av de statliga sjöfartsavgifter, som för närvarande utgå vid anlöpandet av vissa svenska och utländska hamnar.

Härav framgår, att de svenska avgifterna redan i nuvarande situation ligga avsevärt över avgifterna i vissa utländska hamnar (Köpenhamn, Hamburg, Antwerpen, Rotterdam och Le Havre). Med de av kommittémajoriteten föreslagna avgiftshöjningarna skulle enligt Tamms mening ett läge uppkomma, som i normala tider bleve mycket allvarligt för de svenska hamnarnas konkurrensförmåga. Icke blott för hamnarna utan även för övriga företagare och anställda inom handeln och kommunikationsväsendet är det av intresse, att man icke genom oskäligt höga statliga sjöfartsavgifter skapar svårigheter för sjöfarten på de svenska hamnarna. Kommittén har underlåtit att i denna viktiga fråga taga kontakt med hamnarna, handelskamrarna och övriga intressenter.

Tamm berör också den av Sveriges redareförening gjorda framställningen angående fyr- och båkavgiften och anser, att den icke behandlats tillräckligt ingående av kommittémajoriteten.

Sammanfattningsvis uttalar Tamm, att enligt hans uppfattning 1948 års lotskommitté i fråga om avvägningen av statens och sjöfartens bidrag till kostnaderna för lots- och fyrväsendet icke fullgjort det utredningsuppdrag, som lämnats den, att förenämnda fråga bör göras till föremål för en allsidig och fullständig utredning, samt att i avbidan på resultatet av en dylik utredning någon ändring icke bör vidtagas i nu gällande bestämmelser, som avse sjöfartsavgifternas storlek, till följd varav kungörelsen den 1 juni 1951 om tillfällig lotsavgift bör förbliva i kraft.

Yttranden.

Statskontoret finner de föreslagna höjningarna av lotsavgifterna samt fyr- och båkavgifterna väl avvägda. Ämbetsverket framhåller att sjöfarten härigenom skulle få bära lika stor del av kostnaderna för lots- och fyrväsendet som under tiden närmast före andra världskriget.

Enligt *riksräkenskapsverkets* mening skulle den inträffade penningvärdesförsämringen motivera en något större höjning — särskilt av lotspenningarna — än den kommittén föreslagit. Verket har emellertid ej någon erinran mot att kommitténs förslag i denna del genomföres.

Statens sakrevision framhåller, att någon del av utgifterna för lots- och fyrinrättningen bör bestridas av staten. Enligt revisionen kan det vara skäligt, att relationerna härutinnan mellan staten och sjöfarten i stort sett återföras till vad som gällde under åren före det senaste världskriget.

Skulle det emellertid visa sig att sjöfarten icke utan allvarliga olägenheter kan belastas med de nu föreslagna avgifterna, bör enligt revisionens mening frågan upptagas till ny prövning. Revisionen påpekar slutligen att genomförandet av en enhetstaxa kan medföra, att lotsningskostnaden i vissa farleder kan bli högre än som betingas av den allmänna förhöjningen. Denna olägenhet bör emellertid enligt revisionen godtagas, då skäl icke längre föreligga för den nuvarande avgiftsspecificeringen efter olika taxor.

Lotsstyrelsen ansluter sig till kommitténs förslag beträffande sjöfartsavgifterna med visst undantag, som gäller lotspenningarnas storlek vid lotsning genom Falsterbokanalen.

I anledning av reservanten Tamms önskemål om en mera omfattande utredning av hithörande frågor, uttalar styrelsen, att en sådan möjligen kunde haft visst fog, därest täckningsprocenten enligt kommitténs förslag blivit högre än under åren omkring 1937. Till Tamms uttalande om att under 1920- och 1930-talen verksamma kommittéer ävensom kommerskollegium ansett att sjöfarten bort bidra med 50 procent till kostnaderna för lots- och fyrväsendet anmärker lotsstyrelsen, att dessa uppfattningar, som tillkommo under intryck av svårartad lågkonjunktur för sjöfarten, utgöra resultatet av rena skälighetsavvägningar och aldrig vunnit statsmakternas godkännande. Vad avgifterna i utlandet beträffar har enligt lotsstyrelsen i varje fall tidigare avgiftsbelastningen varit högre i engelska och norska hamnar än i svenska. Avgifter motsvarande den svenska fyr- och båkavgiften finnas både i England, Norge och Finland. Den engelska motsvarigheten (*Trinity Lightdues*) utgör f. n. en högre pålaga än fyr- och båkavgiften. Vid en höjning av fyr- och båkavgifterna i enlighet med kommitténs förslag skulle, framhåller styrelsen, ungefärlig paritet uppnås mellan ifrågakvarande svenska och engelska avgifter. Den finska motsvarigheten till fyr- och båkavgiften är redan nu högre än vad den svenska avgiften skulle bli om kommitténs förslag fastställes. Lotsstyrelsen påpekar också, att taxorna för lotsning äro föremål för omarbetning i såväl Norge som Finland.

Enligt lotsstyrelsen bör vid fastställande av sjöfartsavgifter i Sverige hänsyn i väsentlig mån tagas till kostnaderna för upprätthållande av erforderlig organisation av säkerhetsanstalterna vid vårt lands kuster. Att denna organisation hos oss måste bli jämförelsevis kostsam är förklarligt, alldenstund Sverige har en lång kust, som är starkt sönderskuren och flerstädes kantad av djupa skärgårdar. Sjöfarten försiggår vidare här på ett stort antal hamnar. Styrelsen erinrar om att Belgien, med vars sjöfartsavgifter Tamm gjort vissa jämförelser, har en kort kuststräcka och praktiskt taget all sjöfart koncentrerad till en hamn.

Lotsstyrelsen framhåller, att anslagen till säkerhetsanstalter nu äro för låga för att det skall vara möjligt att utbygga och modernisera fyrväsen-

det i önskvärd takt och omfattning. Härtill kommer att det numera med de förmåner som kunna erbjudas icke är möjligt att nöjaktigt rekrytera lots- och fyrstaten och styrelsen befinner sig i dag inför ett katastrofhot i detta avseende. Läget är sådant, att en effektiv förbättring beträffande såväl arbetstids- som löneförhållanden måste företagas beträffande all lotsverkets personal. Det finnes därför enligt styrelsen starka skäl förmoda, att statsverket i fortsättningen kommer att få vidkännas betydligt högre kostnader för lots- och fyrväsendet än dem varmed kommittén räknar. Med hänsyn tagen till de förbättringar lotsstyrelsen föreslagit eller avser att föreslå beräknar styrelsen den årliga kostnaden för lots- och fyrväsendet till 25,2 miljoner kronor eller om pensionskostnaderna ej medräknas till 22,2 miljoner kronor. Häremot svarande inkomster skulle enligt lotskommitténs beräkningar uppgå till 18,8 miljoner kronor och täckningsprocenten bliva 74,6 respektive 84,7 procent. Förkrigstidens täckningsprocent skulle således icke uppnås trots de av lotskommittén föreslagna avgiftshöjningarna. Dessa innefatta enligt lotsstyrelsens mening i nuvarande läge ett minimum så mycket mer som sjöfarten sedan år 1934 haft en praktiskt taget oavbruten högkonjunktur och under denna tid icke, bortsett från den tillfälliga lotsavgiften, som tillkom den 1 juli 1951, behövt vidkännas någon höjning av vare sig lotspenningar eller fyr- och båkavgift. Styrelsen framhåller tillika, att den största andelen av fyr- och båkavgifterna erlägges av utländska fartyg, en andel som under åren 1947—1950 utgjorde i medeltal 62 procent. Lotsstyrelsen erinrar i sammanhanget även om att staten har andra utgifter för sjöfarten än dem som beröra lots- och fyrväsendet och pekar härvid på kostnaderna för sjökartverket samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamn- och farledsarbeten. Sammanfattningsvis uttalar styrelsen att sjöfarten städse fordrar tillgänglig lotsbetjäning samt att farlederna äro nöjaktigt utmärkta och belysta. Sjöfarten måste då ock taga de härav följande konsekvenserna i ekonomiskt hänseende.

Vad lotspenningarna beträffar anser styrelsen att vissa lättnader i förhållande till kommitténs förslag böra införas för det mindre tonnaget vid lotsning genom Falsterbokanalen, där lotsplikt föreligger för alla fartyg (dock ej kronans), vilkas nettodräktighet överstiger 20 ton. En sådan anordning har vidtagits beträffande den tillfälliga lotsavgiften. Skälet härför var, uttalar styrelsen, att man befarade att avgiftsbelastningen för det mindre tonnaget skulle bliva så kraftig, att detta i avsevärt mindre omfattning än tidigare skulle begagna kanalen. En sådan utveckling ansågs icke önskvärd, då kanalen iordningställdes för att underlätta sjöfartsförbindelserna mellan Östersjön och Öresund, något som vore av betydelse framförallt under beredskaps- och krigstillstånd. Lotsstyrelsen erinrar samtidigt om att lotsplikt icke föreligger vid färd mellan Östersjön och Öresund yttre vägen runt Falsterborev samt om att kanalavgifter debiteras

för färd genom kanalen. Vid lotsning genom kanalen bör sålunda enligt styrelsen för fartyg, vars nettodräktighet överstiger 20 men ej 100 ton, lotspenningar utgå med allenast halva det belopp som angivits i kommitténs taxeförslag. För fartyg vars nettodräktighet överstiger 100 men ej 200 ton böra lotspenningar erläggas med belopp motsvarande tre fjärdedelar av det belopp som skall utgå enligt taxan. Nedsättning torde böra medgivas då kronolots vid färd genom Falsterbokanalen anlitas för väglängd om högst 6 latitudminuter. Detta förslag skulle enligt styrelsens beräkningar minska den av kommittén uppskattade inkomsten av lotspenningar med högst 100 000 kronor per år.

Frågan om avgiftslättnader vid lotsning genom Falsterbokanalen har tagits upp också av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt Falsterbokanalens samarbetsnämnd. *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* konstaterar att med tillämpning av den nu föreslagna taxan lotsavgiften för fartyg mellan 20 och 100 ton ökar från nuvarande 6 till 19 kronor. För fartyg i storleksklassen 100 till 200 ton öka avgifterna från 14 till 23 kronor. Utöver dessa kostnader komma sedan fastställda kanalavgifter. Därest den av kommittén föreslagna taxan skulle tillämpas, är det enligt styrelsen sannolikt att den lotspliktiga trafiken skulle minska avsevärt. Särskilt för fartyg under 500 ton torde kanal- och lotskostnader betydligt komma att överstiga den besparing fartygen göra genom att använda den kortare vägen genom kanalen. Styrelsen förordar att den före den 1 juli 1951 tillämpade vinterlotstaxan för lotsning genom kanalen fastställs att gälla för densamma.

Liknande synpunkter framföras av *Falsterbokanalens samarbetsnämnd*, som framhåller, att en reducering av de föreslagna lotsavgifterna är synnerligen påkallad för Falsterbokanalens vidkommande.

Generaltullstyrelsen uttalar, att vid bedömande av lämpligheten av att företaga en så avsevärd höjning beträffande fyr- och båkavgiften som den kommittén föreslagit hänsyn bör tagas även till andra omständigheter än förskjutningen i prisnivån, såsom omfattningen av sjöfartens bidrag till lots- och fyrväsendet samt avgiftens inverkan på sjöfartens lönsamhet. Med hänsyn till svårigheten att bedöma dessa omständigheter ifrågasätter styrelsen huruvida icke frågan bör göras till föremål för närmare utredning. I varje fall bör i avvaktan på en dylik utredning en höjning av avgiften givas allenast temporär giltighet.

Förslaget angående fortsatt avgiftsnedsättning för turistfartyg föranleder ingen erinran från styrelsens sida. Styrelsen delar kommitténs uppfattning om önskvärdheten av en omläggning av det nu tillämpade avgiftssystemet men framhåller att en dylik författningsrevision är av den art och omfattning att en särskild sakkunnigutredning kräves.

Kommerskollegium uttalar sin tillfredsställelse över kommitténs förslag till förenkling av lotsavgiftssystemet. I fråga om taxebeloppens avvägning

framställer kollegium erinringar endast mot att en bottenavgift av 10 kronor införts och framhåller att denna höjning främst kommer att drabba det mindre och medelstora tonnaget. Kollegium erinrar om den bristande förnyelsen av detta tonnage och om olägenheterna härav. Ämbetsverket pekar också på att staten vidtagit åtgärder för att få en ändring till stånd härutinnan. Att under sådana omständigheter införa en avgift som särskilt drabbar denna sjöfartsgren kan enligt kollegium icke vara försvarligt. Kollegium föreslår därför att den föreslagna grundavgiften uteslutes ur den blivande taxan.

I fråga om fyr- och båkavgiften uttalar kommerskollegium att ämbetsverket för sin del icke kan godtaga en höjning med 100 procent av avgiften enbart på den av kommittén anförda motiveringen att levnadskostnads- och konsumtionsprisindex sedan 1937 stigit med ungefärligen denna procentsats. För ett ställningstagande till avgiftshöjningar av föreslagen storleksordning krävs enligt kollegii mening, att frågan om den riktiga avvägningen av statens och sjöfartens skäliga andelar i kostnaderna för fyr- och båkväsendet noggrant överväges. Vidare erfordras ingående utredning rörande avgiftshöjningarnas antagliga verkningar i olika avseenden, bland annat med hänsyn till konkurrensen mellan svenska och utländska hamnar. Kollegium framhåller, att de statliga avgifterna till lots- och fyrväsendet i större svenska hamnar i ett flertal fall redan nu avsevärt överstiga motsvarande avgifter utomlands. Som exempel på sådana hamnar nämner kollegium dem som tidigare återopats av reservanten i kommittén. I Oslo däremot äro avgifterna enligt kollegium f. n. högre än i Göteborg. Kollegium erinrar om att direkta motsvarigheter till fyr- och båkavgiften finnas i England och Finland men framhåller, att det ur konkurrenssynpunkt är av förhållandevis mindre intresse vilka sjöfartsavgifter som utgå i engelska och finska hamnar, medan avgiftsbelastningen i hamnarna i Danmark och på kontinenten måste noga beaktas.

Kollegium erinrar vidare om att kollegium är sysselsatt med utredning rörande Sveriges eventuella anslutning till 1947 års konvention angående skeppsmätning. Kollegium räknar med att lägga fram förslag i ämnet under innevarande år. Därest Sverige skulle ansluta sig till denna konvention, skulle fråga om ändring av bl. a. förordningen om fyr- och båkavgift få upptagas till prövning redan under nästkommande år. Detta är enligt kollegium ytterligare ett skäl för att låta anstå med ändring av fyr- och båkavgiften.

Vad slutligen angår den tekniska omarbetningen av förordningen om fyr- och båkavgift anser kollegium i likhet med generaltullstyrelsen, att uppgiften bör anförtros åt särskilda sakkunniga.

Sveriges redareförening uttalar, att fyr- och båkavgifterna sakna motsvarighet i flera närbelägna länder och att vid flera tillfällen önskemål

framförts om att de skulle avskaffas eller — om detta icke låte sig göra — omläggas efter lämpliga och rättvisa grunder. Enligt redareföreningens mening ligger det i sakens natur, att sjöfartsavgifterna skola avvägas så, att de i görligaste mån motsvara den nytta, som fartyget har av det allmännas anstalter till sjöfartens gagn. Fyr- och båkavgifterna tillgodose knappast detta önskemål.

Redareföreningen framhåller, att sjöfartsnäringen ingalunda vill undandraga sig att bidra till nödvändiga utgiftsökningar men att den naturligtvis icke är villig att betala mer, än vad som motsvarar en rättvis andel av de sammanlagda kostnaderna för lots- och fyrväsendet. En oundgänglig förutsättning för att bedöma frågan om sjöfartsavgifternas storlek är sålunda, att det allmännas och sjöfartens procentuella andelar i dessa kostnader först avvägas. En avgiftshöjning är icke motiverad med en hänvisning endast till inträdda kostnadsstegringar. Det torde, uttalar föreningen, vara en allmänt omfattad tanke, att bland statens uppgifter ingår att stimulera näringslivet i dess helhet genom att underlätta och möjliggöra de sjöväga transporter. Detta sker icke endast i sjöfartens intresse och bör därför icke heller bekostas av sjöfartsnäringen ensam. Icke heller har det ansetts skäligt, att sjöfartsnäringen skall till fullo bekosta de åtgärder, som staten vidtager för att skydda liv och egendom till sjöss, eller att den avgiftspliktiga sjöfarten skulle betala även för icke avgiftsskyldiga fartyg, vilka likväl draga nytta av utprickning m. m. Vid ett hänsynstagande till bl. a. dessa omständigheter har man tidigare kommit till den uppfattningen, att sjöfartsnäringen och staten böra bidra med vardera 50 procent till täckandet av kostnaderna för lots- och fyrväsendet. Lotskommittén har icke anfört något, som är ägnat att rubba förtroendet för denna uppskattning. Därest de statliga sjöfartsavgifterna skulle fastställas till belopp, överstigande vad som ur ovan angivna synpunkter framstår som berättigat, skulle enligt redareföreningens uppfattning dessa avgifter delvis få karakteren av beskattning.

Den allvarligaste bristen i kommitténs förslag är enligt redareföreningen att man icke förebragt någon utredning angående förhållandet mellan de statliga sjöfartsavgifterna här och i utlandet. Föreningen finner det uteslutet att genomföra de ifrågasatta avgiftshöjningarna utan att först undersöka vilka följderna skulle bli ur konkurrenssynpunkt. Kommittén har icke heller tillräckligt beaktat den omständigheten att förmågan att bära höga avgifter avsevärt varierar för olika kategorier av fartyg. Likaså har tillräcklig uppmärksamhet ej heller ägnats däråt, att den nuvarande sjöfartskonjunkturen mycket snabbt kan återgå till mera normala förhållanden. Sjöfartsavgifterna böra enligt redareföreningen utformas med tanke även på förhållandena under en vikande konjunktur. Föreningen avstyrker därför bestämt bifall till kommitténs förslag om höjning av fyr- och båkav-

gifterna samt lotsavgifterna. Föreningen hemställer, under hänvisning till sin skrivelse den 21 mars 1950, att en utredning angående möjligheterna att avveckla fyr- och båkavgifterna kommer till stånd eller att det nuvarande avgiftssystemet omarbetas.

Föreningen erinrar slutligen om behovet av en förnyelse och förbättring i fråga om vissa delar av lots- och fyrväsendets materiel och framhåller, att t. ex. ofta med fog påtalats det undermåliga skick, vari vissa fyrskepp och tjänstefartyg befinna sig. Med hänsyn till att särskilda fyr- och båkavgifter uttagas borde man, uttalar redareföreningen, kunnat förvänta att staten på ett tillfredsställande sätt skulle sörja för att lots- och fyrväsendets materiel befunne sig i bästa skick.

Kommitténs förslag till avgiftshöjningar avstyrkes också av *Sveriges allmänna exportförening*, *Sveriges grossistförbund*, de hörda *handelskammarna*, *Stockholms rederiförening*, *Sveriges segelfartygsförening*, *Föreningen Sveriges inrikessjöfart*, *Svenska hamnförbundet* och *Södra Sveriges stuvareförbund*. Samtliga begära liksom redareföreningen att frågan göres till föremål för ny utredning. I ett flertal fall ha önskemål också framställts om en överarbetning av förordningen om fyr- och båkavgift. De nu nämnda remissinstansernas skäl ha i huvudsak varit desamma som framförts av redareföreningen och kommittéreservanten. *Sveriges allmänna exportförening* och *Sveriges grossistförbund* ha härjämte särskilt framhållit, att frågan om storleken av sjöfartens bidrag till lots- och fyrväsendet icke endast har betydelse direkt för sjöfarten och för de svenska hamnarnas förmåga att konkurrera utan även för vår utrikes varuhandel. *Handelskammaren i Stockholm* framhåller, att en så kraftig avgiftshöjning, som den kommittén föreslagit, kan — särskilt i ett försämrat konjunkturläge — få ogynnsamma konsekvenser för exporten. Förslaget skulle också enligt handelskammaren få mycket olyckliga konsekvenser för det redan hårt belastade tramptonnaget. — *Handelskammaren i Göteborg* uttrycker farhågor för att ett genomförande av de föreslagna avgiftshöjningarna kan inverka på rederiernas benägenhet att låta sina fartyg angöra svenska hamnar. Vad fyr- och båkavgiften beträffar anser kammaren befogat att i varje fall slopa den för turistfartygens del. — *Handelskammaren i Gävle* anser, att en höjning av sjöfartsavgifterna särskilt skulle drabba Norrland, där det i många fall är nödvändigt att anlita lots även om icke lotsplikt föreligger. Handelskammaren befarar att större fartyg komma att undvika att gå upp i Bottenhavet. — *Handelskammaren i Karlstad* framhåller, att Vänernsjöfarten är speciellt känslig för alla utgiftsökningar. — *Handelskammaren i Malmö* gör jämförelser mellan sjöfartsavgifterna i Malmö och Köpenhamn och konstaterar att de redan nu äro betydligt lägre i sistnämnda stad. Detta förhållande har enligt handelskammaren bidragit till att den internationella transitotrafiken i Östersjöområdet till stor del knutits till Köpenhamn. För Malmö frihamn har

transitotrafiken icke fått den betydelse man hoppades på då hamnen tillkom. En höjning av sjöfartsavgifterna skulle avsevärt försämra de svenska Öresundshamnarnas konkurrensförmåga, särskilt i ett läge med försämrade konjunkturer. — Liknande synpunkter framföras av *Södra Sveriges stuvareförbund*. — *Föreningen Sveriges inrikessjöfart* framhåller, att vid en kommande utredning bör beaktas att de mindre och medelstora fartygen, d. v. s. de som arbeta under minst gynnsamma ekonomiska förhållanden, med nuvarande system betala de högsta fyr- och båkavgifterna i förhållande till tontalet räknat. — *Sveriges segelfartygsförening* anser, att lotspliktsgränsen bör höjas från 100 till 300 ton för att tillgodose den mindre sjöfartens behov av avgiftslättnader. — *Svenska maskinbefälsförbundet* påtalar de olägenheter, som uppkomma genom avfattningen av förordningen om fyr- och båkavgift i de fall då anhörig till ombordanställd medföljer fartyg.

V. ANSLAGSBERÄKNING.

Anslaget till avlöningar till befattningshavare å lots- och fyrstaten är för innevarande budgetår upptaget till 9 095 000 kronor. Belastningen å anslaget utgjorde för budgetåret 1950/51 9 998 560 kronor. Kungl. Maj:t har den 20 april 1951 för lots- och fyrstaten fastställt dels personalförteckning (statsliggaren s. 882), dels ock följande avlöningsstat:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	4 253 000
2. Avlöningar till extra-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	2 237 000
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	1 971 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	633 500
		<hr/>
		kronor 9 095 000

Anmärkas bör att det rörliga tillägget i avlöningsstaten är beräknat efter 12 procent.

I sin petitaskrivelse den 29 augusti 1951 hemställde *lotsstyrelsen*, att anslaget måtte höjas med 1 915 200 kronor.

1. Biträdespersonal:	Ökning	Minskning
a) 6 kontorister Ca 13 — kassörer Ca 16	4 000	
b) 6 kontorsbiträden Ca 8 — kanslibiträden Ca 11	6 200	

	Ökning	Minskning
2. Övrig personal:		
a) 1 förste motorskötare Ce 11, 2 matrosar Ce 9	26 100	
b) 12 båtmän Ce 9	89 300	
c) indragning av 1 tjänst som lotsförman i Ca 12 å övergångsstat		—
d) indragning av samtliga tjänster å fyrskeppet nr 2 Hävringe, nämligen 1 fyrmästare Ca 14, 1 fyrvaktare Ca 10, 2 fyrvaktare Ca 9 samt 2 fyrvaktare Ce 9		8 000
e) maskinist Ca 14—Ca 15 m. fl. lönegradsupp- flyttningar	57 600	
f) höjda dagarvoden åt tillfälliga biträden å tjänstefartyg och därmed jämställda fartyg samt å fyrstaten	32 600	
g) kostnader för tillsyningsmän vid obehakade fyrar	4 000	
3. Omräkning:		
a) anslagsposten till avlöningar till icke-ordi- narie personal jämte rörligt tillägg	448 400	
b) anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal	147 000	
c) rörligt tillägg	1 108 000	
	<hr/>	
	1 923 200	8 000
	<hr/>	
	+ 1 915 200	

Motiv.

2 a) Motorskötaren skall huvudsakligen omhänderha tillsynen och skötsel av en ny fjärrmanövrerad mistsignalanläggning med manöverplats vid Rönnskärs lotsuppassningsställe. Matrostjänsterna erfordras när det nya tjänstefartyget Stockholm tages i bruk under januari 1953.

2 b) Två av tjänsterna äro avsedda för Kråkelunds och Landskrona lotsplatser i syfte att möjliggöra lotsuppassning dygnet runt vid dessa lotsplatser. I övrigt sammanhänger förslaget med strävandena att förbättra båtpersonalens arbetstidsförhållanden.

2 d) En nyanlagd fyr å Ölands södra grund, som numera trätt i funktion, ersätter fyrskeppet nr 2 Hävringe, varigenom samtliga till fyrskeppet hörande tjänster kunna indragas. I staten för innevarande budgetår har räknats med att tjänsterna endast skulle vara besatta en mindre del av året.

2 e) Tjänstefartyget Stockholm, som är ett motorfartyg, ersätter ett ångfartyg. Maskinisttjänst å motorfartyg är placerad i Ca 15 och å ångfartyg i Ca 14. En ny tjänst i Ca 15 bör därför inrättas samtidigt med att tjänsten i

Ca 14 föres i övergångsstat. Föreskrift bör meddelas att tjänsten i Ca 15 icke må besättas förrän innehavaren av den lägre maskinisttjänsten avgått.

2 f) Förslaget är föranlett av rekryteringssvårigheter och innebär att arvoden för ifrågavarande befattningshavare räknas upp så att de regelmässigt motsvara lön enligt löneklass 7.

2 g) Arvoden till tillsyningsmännen utgå med synnerligen låga belopp och ha icke höjts sedan lång tid tillbaka. Det begärda beloppet avser en genomsnittlig höjning med 10 procent.

3 a) Uppräkningen av denna anslagspost hänför sig *med* 32 400 kronor till tidigare genom Kungl. Maj:ts beslut den 19 januari 1951 medgiven uppflyttning av båtmanstjänsterna från 7 till 9 lönegraden, *med* 160 000 kronor till den från och med den 1 januari 1951 genomförda löneregleringen, vilken medfört högre arvoden för den dagavlönade personalen, *med* 13 000 kronor till ökat behov av semestervikarier efter genomförande av treveckorssemester, *med* 128 000 kronor till personalförstärkning i anledning av ökad lotsningsfrekvens m. m., *med* 100 000 kronor till avlöning åt lotsaspiranter samt *med* 15 000 kronor till ökade utgifter för semesterlöner.

3 b) Uppräkningen av denna anslagspost hänför sig *med* 80 000 kronor till ökat behov av medel för lotslottersättningar, *med* 60 000 kronor till på grund av stegrade livsmedelspriser ökade utgifter för kost och kostpenningar, *med* 2 000 kronor till ökat medelsbehov för ersättningar för mistsignalering *samt slutligen med* 5 000 kronor till ökade kostnader för fyrskeppstillägg.

1948 års lotskommitté räknar med att ett genomförande av dess förslag kommer att medföra en utgiftsökning av 985 000 kronor i enlighet med följande uppställning:

	Kostnader enligt gällande avlö- ningssystem	Kostnader enligt kommitténs förslag	Skillnad (+ —)
	Kronor	Kronor	Kronor
1) Löner till ordinarie lotspersonal	3 485 000	3 970 000	+ 485 000
2) Löner jämte vikariatsersättningar till icke-ordinarie lotspersonal	935 000	1 060 000	+ 125 000
3) Lotslott och lotslottersättning	1 660 000	1 600 000	— 60 000
4) Fridygn	—	350 000	+ 350 000
5) Utbildningsarvoden	—	85 000	+ 85 000
			<hr/>
			+ 985 000

I anslutning till sina beräkningar har kommittén uttalat följande.

Under 1) redovisade löner till ordinarie personal ha beräknats med utgångspunkt från det i personalförteckningen upptagna antalet befattningshavare.

I kostnaderna för den icke-ordinarie lotspersonalen under 2) ingå — förutom löner för de icke-ordinarie lotsbefattningar (reservlotsbefattningar), som äro upptagna i den av lotsstyrelsen upprättade personalstaten — jämväl löner till icke-ordinarie tjänstemän, som äro förordnade att med vikariatslön bestrida göromål, som eljest ankomma på ordinarie lots, ävensom vikariatsersättningar.

Å löner och vikariatsersättningar ha beräknats 32—33 procents rörligt tillägg.

Kostnaderna för lotslott och lotslotsersättning under 3) ha beräknats med utgångspunkt från lotsningsfrekvensen år 1948.

De under 4) upptagna kostnaderna avse utgifter för personalförstärkningar, som föranledas av införandet av fridygn. Dessa personalförstärkningar förutsättas skola ske genom utökning av den icke-ordinarie personalen. Kostnaderna äro svårbedömbara och kunna därför endast approximativt beräknas.

Jämväl de under 5) upptagna kostnaderna för utbildningsarvoden kunna blott uppskattningsvis angivas.

Lotsstyrelsen beräknar, att de förslag till lönegradsförbättringar m. m., vilka styrelsen framlagt i sitt yttrande över kommitténs betänkande, medföra utgiftsökningar, som, jämfört med kommitténs förslag, uppgå till ytterligare 636 000 kronor. Härav hänföra sig 211 000 kronor till styrelsens förslag om förbättrad lönegradsplacering för lotspersonalen, 250 000 kronor till förslag om ökning av antalet fridygn och 15 000 kronor till höjda utbildningsarvoden till lotslever. Lotsstyrelsens särskilda förslag till arbetstidsreglering för personal å tjänstefartyg och därmed jämställda fartyg samt båtpersonalen vid lotsplatserna föranleder som tidigare nämnts en utgiftsökning av sammanlagt 940 000 kronor.

Som inledningsvis nämnts har den 6 mars 1952 *överenskommelse* träffats mellan tjänsteförteckningskommittén och vederbörande personalorganisationer angående löneförhållandena för fyrpersonalen, personalen å tjänstefartyg och därmed jämställda fartyg samt båtpersonalen vid lotsplatserna. Överenskommelsen innebär förbättrade lönegradsplaceringar samt höjda fryskepps- och enslighetstillägg. I anslutning till höjningen av dessa tillägg har överenskommit att särskild ersättning för mistsignalering icke längre skall utgå. Chefen för civildepartementet kommer senare denna dag vid anmälan av proposition angående ändrad lönegradsplacering av vissa tjänster att lämna en närmare redogörelse för överenskommelsens innebörd.

Departementschefen.

Lotspersonalen åtnjuter vid sidan av den fasta lönen särskild ersättning för utfört lotsningsarbete och för vissa andra göromål. Ersättningen för lotsning utgår enligt nuvarande avlöningssystem i form av en lotsarna tillkommande andel i de avgifter sjöfarten har att erlægga för anlåtande

av lots. Lotstaxessystemet fyller sålunda den dubbla uppgiften att vara ett instrument för att reglera lotspersonalens inkomstnivå och att ligga till grund för sjöfartsavgifternas beräkning. Sammankopplingen av lotslöner och sjöfartsavgifter har bl. a. fått till följd att lotsarnas inkomster variera avsevärt från plats till plats; de påverkas härjämte av säsong- och konjunkturväxlingar. Vidare har sammankopplingen lagt hinder i vägen för en i och för sig önskvärd förenkling av lotstaxessystemets konstruktion.

1948 års lotskommitté, som haft i uppdrag att utreda dessa frågor, har nu avgivit sitt betänkande. Kommitténs förslag går i princip ut på att det nuvarande sambandet mellan lotslöner och lotsavgifter upplöses. I syfte att ernå en utjämning av lotspersonalens inkomstnivå föreslår kommittén att den fasta avlöningen ökas; på grund av lotsningsarbetets särpräglade karaktär bör emellertid även i fortsättningen utgå en med lotsningsuppgifternas omfattning varierande särskild ersättning enligt en för detta ändamål upprättad taxa. De avgifter, sjöfarten har att erlägga för lotsning, skola beräknas efter en enhetstaxa.

Förslaget synes i stort sett väl ägnat att läggas till grund för en omläggning av hittills tillämpat avlöningssystem för lotspersonalen. De olägenheter, som förorsakats av detta system, synas i allt väsentligt bli undanröjda, om förslaget genomföres. Jag biträder sålunda i likhet med remissinstanserna de av kommittén angivna huvudprinciperna.

Höjningen av lotspersonalens fasta lön bör ske genom att berörda personalgrupper erhålla högre lönegradsplacering. Härvid böra i främsta rummet beaktas kompetenskrav, arbetsuppgifternas art och det med tjänsten förenade ansvaret. Vid avvägningen av lönegradsplaceringen bör vidare, som bl. a. statens lönenämnd framhållit, hänsyn tagas till lönesättningen för andra grupper av statstjänstemän i samband med den allmänna tjänsteförteckningsrevisionen. Med dessa utgångspunkter finner jag mig kunna tillstyrka en något högre placering än den av kommittén föreslagna och ansluter mig till lotsstyrelsens förslag i ämnet. Jag förordar sålunda att samtliga ordinarie lotsar — nu placerade i Ca 11 och 12 — uppflyttas till Ca 16. För lotsplatsbefälets del böra nuvarande tjänstebe-teckningar, överlots och lotsförman, bibehållas. Vidare synes lönedifferen-tieringen mellan dessa tjänstemän på skäl som kommittén angivit böra kvarstå. Tjänsterna som överlots böra placeras i Ca 20 eller Ca 19 och tjänsterna som lotsförman i Ca 18 eller Ca 17. Jag godtager kommitténs förslag beträffande tjänsternas placering vid de olika lotsplatserna. Antalet överlotsar i Ca 20 skulle härmed uppgå till 16 och antalet sådana befattningshavare i Ca 19 till 18. Lotsförmanstjänsterna i Ca 18 skulle uppgå till 25 och motsvarande tjänster i Ca 17 till 23. De extra ordinarie lotsarna, som nu äro placerade i Ce 10 eller Ce 11, böra i fortsättningen benämnas reservlotsar och vara placerade i Ce 14. Jag tillstyrker slutligen

även förslaget om att särskilda extra ordinarie lotstjänster må kunna inrättas, vilkas innehavare — bortsett från anställningsformen — skola vara till fullo likställda med de ordinarie lotsarna. Tjänsterna böra placeras i Ce 16.

Vid sidan av avlöningen bör enligt kommitténs förslag särskild lotsningsersättning tillerkännas lotspersonalen. Denna ersättning bör utgå av statsmedel efter en särskild taxa. Taxan bör enligt kommittén utformas så att lotsningsersättningen i förening med den fasta lönen ger personalen en skälig inkomst samtidigt som en rättvis värdering sker av lotsningsprestationen. Löneregleringen — höjd lönegradsplacering och lotsningsersättning enligt av kommittén utarbetad taxa — innebär för lotsarna vid de lotsplatser, där personalen för närvarande är sämst ställd, genomgående en icke obetydlig förbättring av inkomstläget, medan vid sådana lotsplatser, där inkomstförhållandena äro mera gynnsamma, förbättringarna i allmänhet äro mindre eller — i några fall — helt utebli.

Taxan är så konstruerad att den lotsade väglängden och fartygets netto-dräktighet äro avgörande för ersättningens storlek. Vid avvägning av de grundbelopp, varpå taxan baserats, har kommittén utgått från 1951 års löneläge. Kommittén framhåller att lotsningsersättningen för man räknat skulle minska, därest lotspersonalen utökas i anledning av en fritidsreglering. Med hänsyn till dessa omständigheter vill jag föreslå att taxan räknas om, varvid grundbeloppen böra höjas med 20 procent i förhållande till kommitténs förslag. I övrigt har jag intet att erinra beträffande taxans tekniska utformning.

Vad kommittén föreslagit beträffande lotsningsersättningens storlek i speciella fall, t. ex. då lotsavgift skall erläggas utan att lots anlitas eller då fartyg ingår till svensk hamn för reparation m. m. eller vid bogsering, föranleder icke heller någon erinran från min sida. Den intjänade lotsningsersättningen bör i form av lotslott fördelas bland personalen. Därvid bör, som kommittén föreslagit, någon inskränkning icke ifrågakomma för de befattningshavare, som vikariera å eller bestrida göromål förenade med lotstjänst. Vad kommittén i övrigt förordat beträffande ersättningens beräkning och personalens rätt till lotslott och lotslottersättning kan jag biträda. Närmare bestämmelser i ämnet böra sammanföras till en särskild författning, utformad i huvudsaklig överensstämmelse med kommitténs förslag. Det synes böra ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda ifrågavarande föreskrifter. Om denna anordning vidtages, bör i 36 § Saar, vilken innehåller vissa detaljbestämmelser beträffande lotslott m. m., intagas endast en huvudbestämmelse om att lotspersonalen vid sidan av den fasta lönen äger uppbära lotslott och lotslottersättning enligt de närmare bestämmelser Kungl. Maj:t meddelar.

Beträffande lotsningsersättningens förhållande till ändringar i stats-tjänstemännens löner och i penningvärdet anser jag i likhet med kommit-

tén att en omprövning bör äga rum endast efter mera betydande förskjutningar i penningvärdet. Härjämte bör ändring av ersättningsgrunderna övervägas, därest mättningsreglerna för nettotonnage revideras.

Lotsstyrelsens och lotsförbundets förslag om att vid ledighet med A- och B-avdrag reducerad lotslott skall utgå i stället för som nu minskade avdrag kan jag icke biträda. Styrelsen och förbundet ha också föreslagit att lotslottersättning skall utgå vid flyttning i vissa fall. Icke heller detta förslag anser jag mig kunna godtaga. Extra ordinarie lotsar böra emellertid likställas med de ordinarie lotsarna ifråga om löneavdrag. Detta kräver ändring av 27 § Saar. Förslag till ändringar i Saar kommer senare att föreläggas riksdagen i proposition på föredragning av chefen för civildepartementet.

Vad angår lotspersonalens pensionsförhållanden gäller för närvarande att den ordinarie personalen med hänsyn till lotslotten har en förmånligare ställning i pensionshänseende än andra statstjänstemän i motsvarande lönegrader. Kommittén har icke avgivit något förslag rörande personalens pensionsvillkor i fortsättningen. Lotsstyrelsen, TCO och lotsförbundet anse att lotspersonalen alltjämt bör vara förmånligare ställd i pensionshänseende. För egen del är jag icke för närvarande beredd att ta ställning till denna fråga.

Vad beträffar från sjöfarten utgående ersättningar och förmåner för biträde av kronolots föreslår kommittén att de s. k. väntpenningarna ersättas av en väntersättning, som skall utgå av statsmedel och fördelas bland personalen på samma sätt som lotsningsersättningen. Med hänsyn till att väntersättningen kan sägas utgöra ett led i lotsningsarbetet finner jag ett dylikt förfarande riktigt och förordar att förslaget genomföres. Jag har icke heller något att erinra mot att väntersättningen i enlighet med kommitténs förslag fastställs till tre kronor för timme. — Förtöjningsersättningen synes alltjämt på de skäl kommittén anfört böra utgå direkt till lotspersonalen. I likhet med lotsstyrelsen och lotsförbundet finner jag med hänsyn till det ökade antalet större fartygsenheter rimligt att ersättningens maximibelopp höjes. För att undvika alltför stor ojämnhet lotsplatserna emellan synes maximibeloppet icke böra överstiga 40 kronor. Det torde framdeles få övervägas i vad mån ändring i mättningsreglerna för nettotonnage skall föranleda ändringar i grunderna för förtöjningsersättningens beräkning. — Minimiersättningen för lotsarnas resor i vissa fall bör i överensstämmelse med kommitténs förslag höjas från tre till sex kronor. — Lotsstyrelsens förslag att de s. k. budpenningarna jämväl skola tillkomma båtpersonalen anser jag mig kunna tillstyrka med hänsyn till att de uppdrag, varom här är fråga, vanligtvis utföras med användande av de vid lotsplatserna stationerade tjänstebåtarna. Vid genomförande av detta förslag erfordras ett tillägg till 25 § tillägsbestämmel-

serna till Saar. Att meddela närmare bestämmelser angående såväl fördelningen av budpenningarna som övriga här avsedda ersättningar och förmåner torde få ankomma på lotsstyrelsen efter bemyndigande av Kungl. Maj:t. Kommitténs uppfattning i hamnlotsfrågan och beträffande hemvägsersättning vid Öresundslotsning delas av mig.

Lotsaspirant bör i fortsättningen som kommittén föreslagit benämnas lotsselev. Lotsselev med full styrsedel bör erhålla benämningen examinerad lots. Det nuvarande systemet, enligt vilket lotsselev i denna sin egenskap icke erhåller någon avlöning, är icke tillfredsställande och bidrager till att försvåra rekryteringen till lotsyrket. Jag föreslår därför att sådan befattningshavare från och med nästa budgetår tillerkännes utbildningsarvode i den mån han icke under utbildningstiden kan erhålla annan avlönad anställning, t. ex. som båtman. Det av kommittén föreslagna arvodet synes emellertid alltför lågt. Arvodet torde böra bestämmas till i ett för allt 420 kronor för månad. Då utbildningstiden varierar avsevärt lotsplatserna emellan, bör tiden för åtnjutande av arvode fastställas av lotsstyrelsen för var och en av lotsplatserna. Vad kommittén föreslagit beträffande examinerad lots' lönegradsplacering såsom extra reservlots i Cg 11 och Cg 13 bör i anslutning till vad jag tidigare anfört om lönegradsplacering för reservlotsar jämkas sålunda att i stället lönegraderna 12 och 14 tillämpas.

Rörande samtliga i det föregående berörda frågor ha överläggningar ägt rum med vederbörande personalorganisationer, som därvid förklarar sig godtaga förslag av den innebörd jag nu förordat.

I lotskommitténs uppgifter ingick också att undersöka arbetstidsförhållandena för lotspersonalen. Kommittén har funnit att det med hänsyn till arbetets skiftande karaktär och sjöfartens behov av ständig lotsuppassning icke är möjligt att genomföra en arbetstidsreglering för lotspersonalen utan högst avsevärda praktiska olägenheter. Däremot anser kommittén att i varje fall en fritidsreglering bör komma till stånd. Förslaget innebär att personalen som compensation för sön- och helgdagstjänstgöring tillförsäkras fyra fridygn per månad. Jag ansluter mig i princip till förslaget om en fritidsreglering. Antalet fridygn bör emellertid enligt min åsikt ökas till fem per månad såsom lotsstyrelsen och lotsförbundet föreslagit. Bestämmelser om inskränkningar i rätten till fridygn liksom övriga vid förslagets genomförande erforderliga föreskrifter torde få ankomma på lotsstyrelsen att meddela. Reformen torde få genomföras successivt allteftersom personaltillgången det medgiver.

Även för båt- och tjänstefartygspersonalen är arbetstiden för närvarande oreglerad. Lotsstyrelsen har undersökt möjligheterna att genomföra en arbetstidsreglering för dessa personalgrupper men har ansett att en sådan reglering icke är tänkbar bl. a. med hänsyn till de starka variationerna i

arbetsuppgifternas art och omfattning. Styrelsen föreslår emellertid att kompensation beredes personalen — båtmän, båtstyrare, motorskötare samt personal å tjänstefartyg — dels genom särskilda arvodestillägg å lönen, dels genom en fritidsreglering. Vidare bör personalens arbetsbördas lättas genom utökning av antalet befattningshavare. Arbetstidsfrågan för berörda personalkategorier innefattar enligt vad lotsstyrelsens undersökningar ge vid handen synnerligen svårbemästrade problem. Det synes lämpligt att frågan blir föremål för ytterligare utredning. Därest denna utredning icke hinner slutföras före den 1 juli 1952, böra emellertid de av lotsstyrelsen föreslagna åtgärderna genomföras fr. o. m. nämnda dag. Överläggningar rörande arbetstidsfrågorna ha hållits med vederbörande personalorganisationer, vilka därvid förklarar sig godtaga de anordningar jag nu förordat.

Sjöfartens bidrag till det statliga lots- och fyrväsendet utgöres huvudsakligen av lotspenningar, tillfällig lotsavgift samt fyr- och båkavgift.

Enligt de för lotskommittén givna direktiven skulle kommittén dels söka åstadkomma en förenkling i lotsavgiftssystemet, dels göra en översyn av grunderna för fördelningen mellan staten och sjöfarten av kostnaderna för lots- och fyrväsendet. Som skäl för en dylik översyn angavs i direktiven att kostnaderna för lots- och fyrväsendet stigit högst avsevärt efter det att gällande grunder för lotspenningarna och fyr- och båkavgifterna fastställdes och att härigenom en betydande förskjutning till statens nackdel inträffat.

Beträffande lotstaxestystemet föreslår kommittén, att de nuvarande fem vid lotsförordningen fogade taxorna ersättas av en enda taxa, där avgifternas höjd liksom nu göres beroende av fartygens storlek och av den lotsade väglängden. Kommitténs förslag om en enhetstaxa synes väl tillgodose det i direktiven uttalade önskemålet om en förenkling av lotsavgiftssystemet och har vad den tekniska utformningen angår ej mött någon erinran från remissinstanserna. Jag har icke heller något att invända mot taxeförslagets konstruktion.

I fråga om avvägningen av sjöfartsavgifternas storlek ha emellertid betydande meningsskiljaktigheter kommit till uttryck. Kommittén konstaterar för sin del, att sedan avgifternas storlek senast prövades, år 1937, levnadskostnads- och konsumtionsprisindex stigit med ungefär 100 procent, medan avgifterna kvarstått oförändrade bortsett från den tillfälliga lotsavgift, som infördes 1951. Enligt kommitténs mening böra sjöfartsavgifterna anpassas till nu rådande prisnivå. I överensstämmelse härmed innefattar kommitténs taxeförslag beträffande lotsavgifter en höjning med 95 procent i förhållande till gällande taxor. Om hänsyn togs till den till-

fälliga lotsavgiften, uppgår den föreslagna höjningen till cirka 40 procent. Fyr- och båkavgiften föreslås höjd med 100 procent.

Kommittén påvisar att sjöfartsavgifterna, som under 1930-talet genomsnittligt täckte mer än 90 procent av kostnaderna för lots- och fyrväsendet fränsett pensionskostnader, under de senaste åren motsvarat endast omkring 60 procent av utgifterna. Kommittén beräknar att om de föreslagna taxehöjningarna genomförs, täckningsprocenten skall uppgå till omkring 90 procent eller, om pensionskostnaderna medräknas, cirka 80 procent.

Statskontoret, riksräkenskapsverket, statens sakrevision och lotsstyrelsen anse de föreslagna höjningarna befogade och ha sålunda i stort sett ingen erinran mot kommitténs förslag.

Ett stort antal remissinstanser — företrädesvis sjöfarts- och andra näringsorganisationer — avstyrker kommitténs förslag i denna del med motivering att enbart höjningen av den allmänna prisnivån icke utgör ett tillräckligt skäl för de föreslagna kraftiga avgiftshöjningarna. Man framhåller att sjöfartsavgifterna i Sverige nu äro högre än på vissa håll i utlandet och befarar att en höjning skall försämra den svenska sjöfartens och hamnarnas konkurrensförmåga. Man understryker också att staten ensam bör svara för vissa kostnader och hänvisar till att tidigare verksamma kommittéer hävdad att staten och sjöfarten vardera skulle svara för cirka 50 procent av kostnaderna för lots- och fyrväsendet. Vidare påpekas från vissa håll att det mindre tonnage relativt sett drabbas hårdast av avgiftshöjningar; de mindre och medelstora fartygen böra i stället beredas lättnader exempelvis genom höjning av lotspliktsgränsen. Fyr- och båkavgiften anses böra avskaffas; därest detta icke låter sig göra, bör förordningen om fyr- och båkavgift överarbetas. Enligt såväl kommittéreservantens som de ifrågavarande remissinstansernas mening har kommittén icke tillräckligt utrett frågan om sjöfartsavgifternas storlek. En ny utredning anses därför böra verkställas och i avvaktan härpå inga ändringar göras i sjöfartsavgifternas storlek.

För egen del vill jag till en början understryka, att sjöfartens avgifter till lots- och fyrväsendet — fränsett den år 1951 införda tillfälliga lotsavgiften — varit oförändrade sedan 1937. Redan med hänsyn till den allmänna förskjutning i prisnivån, som inträffat sedan denna tidpunkt, anser jag en avsevärd höjning av avgifterna ofrånkomlig. Kommitténs förslag innebär i själva verket endast att avgifterna återställas till den under 1930-talet rådande nivån. Det lär icke med fog kunna göras gällande, att sjöfarten under nuvarande konjunkture allmänt sett skulle ha sämre förutsättningar än under 1930-talet att bära avgifter, som täcka huvuddelen av kostnaderna för lots- och fyrväsendet. Jag vill i detta sammanhang erinra om att fraktindex med 1938 som basår (= 100) i februari 1952 uppgick till 438.

I anledning av uttalandena om att staten och sjöfarten skola bära hälften vardera av kostnaderna för lots- och fyrväsendet vill jag framhålla, att någon dylik princip aldrig godtagits av statsmakterna. Jag kan heller icke finna, att det nu förebragts några vägande skäl för att sjöfartens andel i kostnaderna skulle begränsas till 50 procent. Det föreligger sålunda enligt min mening ingen anledning att frångå det hittillsvarande systemet, som inneburit att huvudparten av dessa utgifter fallit på sjöfarten. Jag vill vidare framhålla, att de ytterligare löne- och kostnadsstegringar, som äro att vänta under innevarande år, torde få till följd att täckningsprocenten, även om de föreslagna avgiftshöjningarna genomföras, icke uppgår ens till 75 procent. Med hänsyn till nu anförda omständigheter synes en avgiftshöjning av den storleksordning lotskommittén föreslagit fullt berättigad.

Med anledning av de jämförelser som gjorts med sjöfartsavgifterna i utlandet vill jag framhålla att det torde ligga i sakens natur att kostnaderna för lots- och fyrväsendet i Sverige bli större än i åtskilliga andra länder med hänsyn till Sveriges långa, flerstädes av skärgårdar kantade kuster. Om sjöfartens krav på säkerhetsanstalter och andra anordningar till sjöfartens tjänst skola tillgodoses, har sjöfarten också att räkna med avgifter, som äro större än i vissa andra länder. Det torde ställa sig mycket svårt att på förhand genom utredningar fastställa hur en avgiftshöjning kan tänkas påverka de svenska hamnarnas konkurrensförmåga. Jag kan icke finna befogat att ytterligare uppskjuta den sedan länge påkallade uppräknings av sjöfartsavgifterna, som erfordras för att erhålla en rimlig täckning av förevarande utgifter. Detta utgör givetvis ej hinder för att i ett förändrat konjunkturläge överväga någon lättnad i avgiftsplikten.

Vissa remissinstanser ha uttryckt farhågor för att det mindre tonnaget skulle drabbas relativt hårdare av de föreslagna höjningarna än sjöfarten i övrigt. Särskilda åtgärder kunna därför påkallas för att undvika en försämring av de ekonomiska förutsättningarna för den mindre skeppsfarten. Jag är sålunda beredd att biträda lotsstyrelsens förslag till avgiftsminskningar för de mindre fartygen vid färd genom Falsterbokanalen. En icke ringa lättnad för här avsedda fartygskategorier skulle kunna vinnas, om gränsen för lotsplikt i enlighet med förslag från Sveriges segelfartygsförening flyttas från 100 till 300 ton. Vidare böra möjligheterna att sänka fyr- och båkavgifterna för det mindre tonnaget undersökas. Dessa frågor böra bli föremål för ytterligare utredning. I samband härmed bör förordningen om fyr- och båkavgift underkastas en allmän översyn i syfte framför allt att förenkla förordningens tillämpning..

I avvaktan på resultatet av ifrågasatt utredning förordar jag, att de ifrågasatta höjningarna av sjöfartsavgifterna provisoriskt genomföras från och med den 1 juli 1952. I fråga om uttagande av lotspenningar tillstyrker jag lotskommitténs förslag med den nyss berörda jämkningen beträffande

avgift vid färd genom Falsterbokanalen. Højningen av fyr- och båkavgiften synes böra genomföras i enlighet med kommitténs förslag. Då sjöfartsavgifterna vid bifall till här framlagda förslag icke komma att påverka lotspersonalens löneförhållanden, torde det i fortsättningen böra ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om dessa avgifter.

Frågan om avgifterna för den s. k. Öresundslotsningen torde jag framdeles få återkomma till.

Jag övergår härefter till att beräkna medelsbehovet för lots- och fyrstaten under nästa budgetår. Vad först angår lotsstyrelsens i petita gjorda äskanden föreslår jag beträffande biträdestjänsterna — under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört i proposition nr 14 till årets riksdag angående lönegradsplacering för viss biträdespersonal m. m. — att kontoristtjänsterna i Ca 13 omändras till kansliskrivartjänster i Ca 15 och kontorsbiträdestjänsterna i Ca 8 till kanslibiträdestjänster i Ca 11. Då innehavarna av 3 kontoristtjänster i Ca 13 redan erhållit placering som extra kansliskrivare i Cg 15 behöva medel beräknas endast för uppflyttning av 3 kontoristtjänster. Kostnadsökningen härför kan beräknas till 7 700 kronor. Jag biträder styrelsens förslag om personalförstärkning vid Rönnskärs lotsuppassningsställe såtillvida, att jag föreslår att en tjänst som andre motorskötare inrättas. Vidare böra medel beräknas för 2 matrostjänster med placering i Ce 10. I fråga om båtmanstjänsterna tillstyrker jag att ytterligare tio sådana tjänster inrättas med placering i 11 lönegraden. Kostnaden för de nu nämnda personalökningarna uppgår för nästa budgetår till 81 000 kronor. En lotsförmanstjänst å övergångsstat samt tjänsterna å fyrskeppet nr 2 Hävringe torde i enlighet med styrelsens förslag indragas från och med nästa budgetår. Härav betingad kostnadsminskning uppskattar jag liksom styrelsen till 8 000 kronor.

De av lotsstyrelsen föreslagna lönegradsuppflyttningarna avse sådan personal, om vars lönegradsplacering förslag framlägges av chefen för civildepartementet i proposition denna dag. Styrelsens förslag rörande en maskinisttjänst bör föranleda att i personalförteckningen för lots- och fyrstaten uppföres en ny sådan tjänst i Ca 19 samt å övergångsstat en maskinisttjänst i Ca 17.

Dagarvodena åt tillfälliga biträden vid lotsverket synas med hänsyn till den förbättrade löneställning, som torde komma den lönegradsplacerade personalen å lots- och fyrstaten till del, böra höjas utöver vad lotsstyrelsen föreslagit. Jag uppskattar med utgångspunkt från lotsstyrelsens beräkningar den sammanlagda kostnadsökningen för detta ändamål till i runt tal 135 000 kronor. Till arvodeshøjningar för tillsyningsmän vid obehövade fyraryr torde i enlighet med styrelsens förslag böra beräknas 4 000 kronor.

De såsom omräkning betecknade anslagshøjningarna föranleda icke någon erinran från min sida utom på ett par punkter. Sålunda innefattas

lotsstyrelsens yrkanden beträffande arvoden åt lotsaspiranter samt lotslottersättningar i lotskommitténs förslag och medel härför behöva icke beräknas i detta sammanhang. Vidare får jag erinra om att särskild ersättning för mistignalering icke längre skall utgå. Den av mig tillstyrkta omräkningen medför således en anslagsökning å sammanlagt 413 400 kronor. Höjningen av det rörliga tillägget till 32—33 procent medför ett ytterligare medelsbehov av 1 100 000 kronor.

De av lotsstyrelsen i petita framlagda förslagen skulle således föranleda en anslaghöjning av $(7\,700 + 81\,000 - 8\,000 + 135\,000 + 4\,000 + 413\,400 + 1\,100\,000 =)$ 1 733 100 kronor.

Den höjda lönegradsplaceringen för lotspersonalen kan beräknas medföra en utgiftsökning av 821 000 kronor. Kostnaderna för vikarier i anledning av fritidsreglering för lotspersonalen torde uppgå till 600 000 kronor. Utgifterna för utbildningsarvoden till lotselever kunna uppskattas till 100 000 kronor. Nu nämnda kostnader uppgå alltså till sammanlagt $(821\,000 + 600\,000 + 100\,000 =)$ 1 521 000 kronor.

Den av mig tillstyrkta höjningen av den särskilda ersättningen för lotsning medför ett ökat medelsbehov för nästa budgetår av i runt tal 260 000 kronor.

Vidare böra medel beräknas för genomförande av lotsstyrelsens förslag till åtgärder, ägnade att förbättra arbetstidsförhållandena för båt- och tjänstefartygspersonalen. Jag godtager styrelsens beräkningar härvidlag och uppskattar således kostnaden härför till 940 000 kronor, däri inbegripet kostnaden för 33 båtmanstjänster. Därest möjligen en arbetstidsreglering genomföres för nämnda personal under nästa budgetår och detta medför utgiftsökningar för övertidsersättningar m. m., torde anslaget i erforderlig mån få överskridas.

Utgiftsökningen i anledning av den ändrade lönegradsplacering m. m. för fyr-, tjänstefartygs- och båtpersonal, som i proposition denna dag föreslås av chefen för civildepartementet, kan uppskattas till sammanlagt 548 000 kronor.

Den sammanlagda utgiftsökningen uppgår sålunda till $(1\,733\,100 + 1\,521\,000 + 260\,000 + 940\,000 + 548\,000 =)$ 5 002 100 kronor.

Anslaget beräknas sålunda, varvid rörligt tillägg upptagits med 32—33 procent:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän 4 966 900 (+ 713 900) kronor;

Avlöningar till icke-ordinarie personal 4 265 700 (+ 2 028 700) kronor;

Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal 2 624 500 (+ 653 000) kronor;

Rörligt tillägg 2 240 000 (+ 1 606 500) kronor.

Anslaget uppföres alltså med $(4\,966\,900 + 4\,265\,700 + 2\,624\,500 + 2\,240\,000 =)$ 14 097 100 kronor.

I personalförteckningen för lots- och fyrstaten böra följande ändringar vidtagas:

6 kontorister i Ca 13 och 6 kontorsbiträden i Ca 8 utbytas mot 6 kansli-skrivare i Ca 15 respektive 6 kanslibiträden i Ca 11. 15 överlotsar i Ca 16 och 1 lotsförmän i Ca 15 utbytas mot 16 överlotsar i Ca 20. 18 överlotsar i Ca 19 upptagas i stället för motsvarande antal lotsförmän i Ca 15. 3 lotsförmän i Ca 15, 18 lotsförmän i Ca 13 och 4 lotsförmän i Ca 12 utbytas mot 25 lotsförmän i Ca 18. 23 lotsförmän i Ca 12 uppföras i Ca 17. 290 lotsar i Ca 12 samt 70 lotsar i Ca 11 utbytas mot 360 lotsar i Ca 16. 1 lotsförmän och 1 lots i Ca 12 å övergångsstat samt 1 fyrmästare i Ca 14, 1 fyrvaktare i Ca 10 och 2 fyrvaktare i Ca 9 avföras ur förteckningen. Slutligen bör i förteckningen uppföras 1 maskinisttjänst i Ca 19. En sådan tjänst i Ca 17 bör uppföras å övergångsstat.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för lots- och fyrstaten vidtaga de ändringar, som angivits i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för lots- och fyrstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1.	Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4 966 900
2.	Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 265 700
3.	Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 624 500
4.	Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 240 000
	<u>Summa kronor</u>	<u>14 097 100;</u>

c) till *Lotsverket*: *Avlöningar till befattningshavare å lots- och fyrstaten* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 14 097 100 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Lennart Groll.

Förslag till taxa å lotsningsersättning.

Latitud- minuter	Koefficient	2: 25	3: 70	4: 95 ¹	6: 00	6: 85	7: 50
		Högst 500 ton Kr.	Över 500 t. o. m. 1 500 ton Kr.	Över 1 500 t. o. m. 3 000 ton Kr.	Över 3 000 t. o. m. 5 000 ton Kr.	Över 5 000 t. o. m. 8 000 ton Kr.	Över 8 000 ton Kr.
2	2,00000	4: 50	7: 40	9: 90	12: 00	13: 70	15: 00
3— 4	2,84770	6: 40	10: 50	14: 10	17: 10	19: 50	21: 40
5— 6	3,51120	7: 90	13: 00	17: 40	21: 10	24: 10	26: 30
7— 8	4,08130	9: 20	15: 10	20: 20	24: 50	28: 00	30: 60
9—10	4,59300	10: 30	17: 00	22: 70	27: 60	31: 50	34: 40
11—12	5,06397	11: 40	18: 70	25: 10	30: 40	34: 70	38: 00
13—14	5,50463	12: 40	20: 40	27: 20	33: 00	37: 70	41: 30
15—16	5,92176	13: 30	21: 90	29: 30	35: 50	40: 60	44: 40
17—20	6,70300	15: 10	24: 80	33: 20	40: 20	45: 90	50: 30
21—25	7,60760	17: 10	28: 10	37: 70	45: 60	52: 10	57: 10
26—30	8,45614	19: 00	31: 30	41: 90	50: 70	57: 90	63: 40
31—35	9,26395	20: 80	34: 30	45: 90	55: 60	63: 50	69: 50
36—40	10,04086	22: 60	37: 20	49: 70	60: 20	68: 80	75: 30
41—45	10,79378	24: 30	39: 90	53: 40	64: 80	73: 90	81: 00
46—50	11,52715	25: 90	42: 70	57: 10	69: 20	79: 00	86: 50
51—55	12,24472	27: 60	45: 30	60: 60	73: 50	83: 90	91: 80
56—60	12,94872	29: 10	47: 90	64: 10	77: 70	88: 70	97: 10
61—65	13,64160	30: 70	50: 50	67: 50	81: 80	93: 40	102: 30
66—70	14,32488	32: 20	53: 00	70: 90	85: 90	98: 10	107: 40
71—75 ¹	15,00000	33: 70	55: 50	74: 20	90: 00	102: 70	112: 50

¹ Om distansen överstiger 75 latitudminuter, tillägges för varje hel eller påbörjad distans av 5 latitudminuter utöver de 75 latitudminuterna det belopp, som utgör skillnaden mellan ersättningen för distansgruppen 66—70 latitudminuter och ersättningen för distansgruppen 71—75 latitudminuter.

Förslag till
Kungörelse angående lotslott till lotspersonalen m. m.

Kungl. Maj:t har, med stöd av riksdagens beslut, funnit gott förordna som följer.

Inledande bestämmelse.

1 §.

Tjänsteman, tillhörande lotspersonalen, äger, utöver honom eljest tillkommande avlöningsförmåner, uppbära *lotslott* eller *lotslottersättning* jämlikt bestämmelserna i denna kungörelse. Lotslott utgår av lotspersonalen vid vederbörande lotsplats gemensamt tillkommande *lotsnings- och väntersättningar*.

Om beräkning av lotsnings- och väntersättningar.

2 §.

1 mom. Vid lotsning eller annan förrättning, för vilken lotspenningar skola erläggas enligt 30, 31 eller 36 §§ lotsförordningen den 4 juni 1937 (nr 330) eller enligt de särskilda taxor, som gälla för lotsning i Öresund (Öresundslotsning), utgår lotsningsersättning, beräknad, därest ej i denna paragraf annorlunda bestämmes, enligt vid denna kungörelse fogad taxa.

Sådan ersättning skall utgå jämväl i de fall, då lotspenningar skola erläggas, ehuru lots ej anlitas.

2 mom. För fartyg, som begagnat lots, utgår lotsningsersättning efter den väglängd, som ligger till grund för beräkningen av lotspenningarna, dock att vid Öresundslotsning och sådan lotsning i förening med annan lotsning väglängden bestämmes genom att den tillryggalagda distansen, oavsett kryssning och smärre avvikelser, uppmätes å sjökort.

I fall, som avses i 1 mom. andra stycket, utgår lotsningsersättning för två latitudminuter oavsett den väglängd, för vilken lotspenningar beräknas.

3 mom. Till grund för beräkning av lotsningsersättning skall, då fråga ej är om Öresundslotsning, ligga det tontal, efter vilket lotspenningar erläggas.

Vid Öresundslotsning utgår lotsningsersättning efter det tontal, som bestämmes av lotsstyrelsen.

4 mom. Då lotsbiträde lämnas vid bogsering av fartyg eller av flytdocka, mudderverk, ponton eller dylikt föremål, skola de i 30 § 5 mom. lotsförordningen stadgade grunder för lotspenningarnas erläggande i angivna fall

äga motsvarande tillämpning i fråga om beräkning av lotsningsersättning enligt den i 1 mom. här ovan omförmälda taxan.

5 mom. När fartyg, utan att bogsering äger rum, går under ledning av därom anmodad lots, som befinner sig å annat av honom lotsat fartyg, utgår lotsningsersättning med hälften av det belopp, som skolat utgå för fartyget, i händelse detsamma gått under ledning av ombord varande lots.

Har lots väglett fartyg från båt eller annat ställe utom fartyget enligt vad i 12 § lotsförordningen omförmäles, utgår lotsningsersättning såsom om lotsen tjänstgjort ombord å fartyget.

6 mom. Tjänstgör lots vid bogsering av timmerflotte, skall lotsningersättning utgå för varje hel eller påbörjad timme, varunder lotsning pågår,

om längden av den bogserade flotten — eller när flera flottor bogseras, dessas sammanlagda längd, vare sig de framföras bredvid eller efter varandra — icke överstiger 150 meter med tre kronor;

om samma längd överstiger 150 men icke 400 meter med fyra kronor; samt

om längden överstiger 400 meter med fem kronor.

7 mom. Står lots till förfogande å isbrytare under expedition för isbrytning, skall lotsningsersättning utgå med tre kronor för varje hel eller påbörjad timme, varunder lotsen står till förfogande. Leder denna beräkningsgrund till mindre belopp än det, som med tillämpning av lotsersättnings-taxan skulle hava utgått för fartygets lotsning 40 latitudminuter eller den mindre sträcka färden i sin helhet omfattat, skall i stället sådant enligt taxan beräknat belopp utgå.

8 mom. Då lots lämnat biträde å förankrat eller förtöjt fartyg enligt vad i 25 § lotsförordningen omförmäles, skall lotsningsersättning utgå med tre kronor för varje hel eller påbörjad timme, lotsen tagits i anspråk, dock högst med 48 kronor för varje helt eller påbörjat dygn.

Då lots anlitas allenast medan fartyget legat och hållit, skall lotsningsersättning utgå såsom om fartyget under varje hel eller påbörjad timme, lotsen tagits i anspråk, framförts två latitudminuter.

3 §.

Under tid, för vilken väntpenningar erläggas enligt 32 § lotsförordningen, utgår väntersättning med tre kronor för timme.

Om fördelning av lotsnings- och väntersättningar m. m.

4 §.

Lotsnings- och väntersättningar tillkomma lotspersonalen vid den lotsplats, till vilken den lotsande hör, dock att vid returlotsning dessa ersättningar skola tillkomma personalen vid den lotsplats, där returlotsningen börjat.

5 §.

1 mom. Av lotspersonalen vid vederbörande lotsplats enligt 4 § gemensamt tillkommande lotsnings- och väntersättningar, efter avdrag i förekommande fall av i 6 § avsett belopp, utgår under tjänstgöring vid lotsplatsen *lotslott* till överlots eller lotsförman så ock till envar lots, som efter uppjordtur lotsar.

Tjänsteman, vilken är förordnad att såsom vikarie uppehålla överlots-, lotsförmans- eller lotstjänst eller att bestrida göromål förenade med dylik tjänst, är i fråga om rätt att uppbära *lotslott* likställd med innehavare av sådan tjänst, som förordnandet avser.

Lotslott utgår med lika belopp för kalendermånad till samtliga de tjänstemän vid vederbörande lotsplats, vilka äga rätt till *lotslott*. Därest emellertid under månaden inträffar förändring beträffande den till *lotslott* berättigade personalen, skall *lotslotten* för månaden beräknas i förhållande till beloppet av de lotsnings- och väntersättningar, som genom lotsning tillfallit lotsplatsens personal under varje särskilt dygn, för vilket vederbörande varit berättigad åtnjuta *lotslott*. Tjänstgöring under del av dygn skall anses såsom tjänstgöring under helt dygn.

2 mom. Innehavare av tjänst såsom överlots, lotsförman eller lots äger under semester samt tjänstledighet med oavkortad lön av anledning som avses i 28 § I, punkt 6 a) eller b) eller punkt 8 statens allmänna avlöningsreglemente, så ock under vikariatsförordnande å tjänst inom lotsverket, vilken icke är förenad med rätt till *lotslott*, uppbära särskild ersättning, *lotslottersättning*.

I fråga om extra ordinarie tjänsteman, som ej är innehavare av överlots-, lotsförmans- eller lotstjänst, äger lotsstyrelsen att med hänsyn tagen till längden av den tid, varunder sådan tjänsteman under kalenderåret beräknas bestrida tjänst, som är förenad med rätt till *lotslott*, bestämma, om och i vad mån tjänstemannen må åtnjuta *lotslottersättning* under honom beviljad semester. Erhåller extra ordinarie tjänsteman, aspirant eller extra tjänsteman, som ej är innehavare av överlots-, lotsförmans- eller lotstjänst, under tid, för vilken han förordnats bestrida med rätt till *lotslott* förenad tjänst, tjänstledighet med oavkortad lön av anledning, som avses i 28 § I, punkt 6 a) eller b) eller punkt 8 statens allmänna avlöningsreglemente, ankommer det på lotsstyrelsen att med hänsyn tagen till längden av föregående sådan tjänstgöring bestämma, om och i vad mån *lotslottersättning* må åtnjutas under ledigheten. Om i sagda punkt 6 a) avsedd tjänstledighet med oavkortad lön varar längre tid än sex månader, må dock *lotslottersättning* icke utgå för tid därutöver, i den mån icke Kungl. Maj:t, efter framställning av lotsstyrelsen, på grund av särskilda förhållanden därtill lämnar medgivande.

Lotslottersättning utgår med belopp, motsvarande vad vid lotsplatsen tjänstgörande lotslotsberättigad tjänsteman äger uppbära i lotslott för den tid lotslottersättning åtnjutes.

6 §.

Har vid lotsplats anställd tjänsteman, som ej är berättigad åtnjuta lotslott, på grund av tillfällig brist på lotsar verkställt lotsning, äger han uppbära för lotsningen utgående lotsnings- och väntersättningar.

Vad sålunda stadgats gäller även för examinerad lots eller lotselev, som ej innehar lönegradsplacerad tjänst.

7 §.

Lotsstyrelsen äger utfärda närmare bestämmelser angående tillämpningen av denna kungörelse.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1952, från och med vilken dag kungörelsen den 15 juni 1939 (nr 449) med särskilda bestämmelser angående lotspersonalens andel i lotspenningar upphör att gälla.

Tablå

utvisande lotsplatsernas och lotsbefattningarnas fördelning å vissa inkomstgrupper (inkomst av fast lön och lotslott) dels enligt gällande avlönings-system, dels enligt kommitténs förslag. Inkomst av lotslott är beräknad med utgångspunkt från lotsningsfrekvensen år 1938 resp. 1948.

Inkomstgrupper (Inkomst av fast lön och lotslott)	1938 års lotsningsfrekvens				1948 års lotsningsfrekvens			
	Antal lotsplatser		Antal lotsbefattn.		Antal lotsplatser		Antal lotsbefattn.	
	Nuv. avl.syst.	Före- slaget avl.syst.	Nuv. avl.syst.	Före- slaget avl.syst.	Nuv. avl.syst.	Före- slaget avl.syst.	Nuv. avl.syst.	Före- slaget avl.syst.
Kronor								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
7 001— 7 500	8		11		4		4	
7 501— 8 000	16		28		14		22	
8 001— 8 500	7	1	20	2	5		8	
8 501— 9 000	14	18	42	28	13	10	33	13
9 001— 9 500	6	12	22	35	9	12	28	20
9 501—10 000	12	16	59	49	6	11	29	32
10 001—10 500	3	12	11	48	3	14	20	50
10 501—11 000	4	7	37	31	6	6	30	15
11 001—11 500	5	3	38	10	3	5	8	15
11 501—12 000	2	5	30	60	4	4	43	31
12 001—12 500	1	1	15	15	1	3	15	34
12 501—13 000	1	3	10	35	2	3	31	30
13 001—13 500	2		26		3	3	20	29
13 501—14 000	1	1	17	10	3	1	34	9
14 001—14 500		1		17	1	3	3	17
14 501—15 000		2		26	2	1	16	12
15 001—15 500						2		24
15 501—16 000					1		12	
16 001—16 500						1		13
16 501—17 000						1		6
17 001—17 500						2		22
17 501—18 000								
18 001—18 500								
18 501—19 000								
19 001—19 500					1		10	
19 501—20 000								
20 001—20 500								
20 501—21 000								
21 001—21 500								
21 501—22 000					1		6	

Anmärkning. Antalet lotsbefattningar har upptagits med utgångspunkt från det i bilagorna 4 och 5 för varje lotsplats angivna antalet högsta lotslotter, varvid å förmansbefattning belöpande lotslott ej medräknats annat än vid sådana lotsplatser, där förmannen är den ende lotslotsberättigade befattningshavaren.

Lots-

Latitudminuter	Högst 100 ton	t. o. m. 200 ton	Över 100 t. o. m. 300 ton	Över 200 t. o. m. 400 ton	Över 300 t. o. m. 500 ton	Över 400 t. o. m. 600 ton	Över 500 t. o. m. 700 ton	Över 600 t. o. m. 800 ton	Över 700 t. o. m. 900 ton	Över 800 t. o. m. 1 000 ton	Över 900 t. o. m. 1 500 ton	Över 1 000 t. o. m. 2 000 ton	Över 1 500 t. o. m. 2 500 ton	Över 2 000 t. o. m. 3 000 ton	Över 2 500 t. o. m. 3 500 ton	Över 3 000 t. o. m. 4 000 ton
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
2	19	23	28	32	37	41	46	50	55	59	64	68	73	77	82	86
3—4	23	29	36	42	50	56	64	69	77	84	91	96	104	111	118	123
5—6	26	33	41	49	57	64	73	80	89	96	104	111	120	128	136	143
7—8	28	37	46	55	64	72	82	91	100	108	118	126	136	145	154	162
9—10	30	40	50	61	71	80	91	101	111	120	131	141	151	161	172	181
11—12	32	43	55	67	77	88	100	111	122	132	145	156	167	178	190	201
13—14	34	46	59	72	84	96	109	121	132	144	158	171	183	195	208	220
15—16	36	49	63	77	90	104	118	131	142	156	172	186	199	212	226	239
17—20	38	53	68	82	96	112	127	141	154	168	185	201	215	230	244	258
21—25	41	57	73	87	104	120	136	151	167	183	199	216	233	249	266	280
26—30	44	61	80	96	113	131	148	167	186	203	219	237	255	273	291	309
31—35	47	67	87	106	125	144	163	184	205	224	242	262	282	301	321	341
36—40	51	73	94	115	136	157	178	201	223	245	265	287	308	329	351	373
41—45	55	79	102	125	148	170	194	218	242	266	288	311	335	358	381	405
46—50	59	84	109	134	159	184	209	235	261	286	311	336	361	386	412	437
51—55	63	90	117	144	171	197	224	252	279	307	334	361	387	414	442	469
56—60	67	96	124	153	182	210	240	269	298	327	356	386	413	442	472	501
61—65	71	102	132	163	194	223	255	286	317	348	379	411	440	470	502	533
66—70	75	107	139	172	205	236	270	303	335	368	401	435	467	498	532	565
71—75	79	113	147	181	217	249	285	320	354	388	424	460	493	527	562	597

För fartyg över 20 000 ton tilläggas för varje helt eller påbörjat 2 000-tal ton över 20 000 ton det belopp som utgör skillnaden mellan lotspenningarna för fartygsgruppen över 16 000 t. o. m. 18 000 ton och lotspenningarna för fartygsgruppen över 18 000 t. o. m. 20 000 ton för ifrågakommande distans.

taxa.

Över 18 000 t. o. m. 20 000 ton	Över 16 000 t. o. m. 18 000 ton	Över 14 000 t. o. m. 16 000 ton	Över 12 000 t. o. m. 14 000 ton	Över 11 000 t. o. m. 12 000 ton	Över 10 000 t. o. m. 11 000 ton	Över 9 000 t. o. m. 10 000 ton	Över 8 000 t. o. m. 9 000 ton	Över 7 500 t. o. m. 8 000 ton	Över 7 000 t. o. m. 7 500 ton	Över 6 500 t. o. m. 7 000 ton	Över 6 000 t. o. m. 6 500 ton	Över 5 500 t. o. m. 6 000 ton	Över 5 000 t. o. m. 5 500 ton	Över 4 500 t. o. m. 5 000 ton	Över 4 000 t. o. m. 4 500 ton
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
154	154	149	145	140	136	131	127	122	118	113	109	104	100	95	91
228	222	215	210	203	199	192	185	177	172	165	158	150	145	138	131
266	259	251	245	237	230	222	215	206	199	190	183	174	167	160	151
304	296	287	280	270	262	252	244	235	226	216	208	198	190	181	172
342	333	322	314	303	294	282	273	263	253	242	232	222	212	202	192
380	369	357	347	337	325	313	302	291	280	268	256	246	235	223	212
418	405	392	381	370	356	343	331	319	307	294	281	269	257	244	232
455	442	428	415	403	388	374	361	347	334	320	305	293	280	266	253
492	479	464	449	435	420	406	392	375	361	345	330	316	303	287	273
534	518	503	487	473	456	442	426	408	392	375	359	343	329	312	296
592	575	557	538	521	503	485	467	448	433	413	395	375	359	341	326
654	635	615	595	575	555	536	516	496	477	456	436	416	397	377	359
716	695	673	651	629	607	587	565	543	522	500	478	456	435	414	392
778	755	731	707	684	660	638	614	590	568	544	520	496	473	450	426
840	815	789	764	739	713	689	663	638	613	588	562	536	511	486	461
901	875	847	820	793	766	739	712	685	658	631	604	576	549	522	496
963	935	905	876	847	818	790	761	732	703	674	645	615	586	558	529
1 024	994	963	932	901	870	840	810	780	748	718	687	655	624	594	563
1 086	1 054	1 021	989	955	923	891	859	827	793	761	728	695	662	629	597
1 148	1 114	1 079	1 046	1 009	975	941	908	874	838	804	769	735	700	665	631

Om distansen överstiger 75 latitudminuter, tillägges för varje hel eller påbörjad distans av 5 latitudminuter utöver de 75 latitudminuterna det belopp, som utgör skillnaden mellan lotspenningarna för distansgruppen 66—70 latitudminuter och lotspenningarna för distansgruppen 71—75 latitudminuter för den fartygsstorlek, som är i fråga.